БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

6-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 114 (1376)
12 ИЮНЬ ЖУМА 1959 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН

Немис меҳмонлари Рига корхоналарида

РИГА, 10 июнь. (ТАСС). КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари ва СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрушчев билан бирга Москвадан бу ерга келган Германия Демократик Республикасининг партия-ҳукумат делегацияси Латвия пойтахтида иккинчи кун меҳмон бўлмоқда.

Эрталабки соатларда меҳмонлар Риганинг саноат корхоналари билан танишдилар. Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари В. Ульбрихт бошчилигида делегациянинг бир группаси Н. С. Хрушчев билан бирга Латвиядаги энг йирик корхона бўлган «ВЭФ» номли электротехника заводига борди. Завод директори Н. Алексеев меҳмонларга заводнинг иши ҳақида сўзлаб берди.

Бироздан кейин, неча юзлаб ишчилар тўпланган завод майдонида митинг бўлди. Коллектив вакиллари, Латвия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Я. Э. Калнберзин, делегация аъзоси — Германия Бирлашган социалистик партияси Магдебург округ комитетининг биринчи секретари А. Писник ва Совет ҳукуматининг бошлиғи Н. С. Хрушчев нутқ сўзладилар.

ГДР партия-ҳукумат делегацияси аъзоларининг иккинчи группаси «Ригас Аудумс» номли тўқимачилик комбинатига борди. Бу ерда бўлган кўп кишилик митингда делегация аъзоси А. Посельт — ГДР тўқимачилик, тикувчилик ва пойафзал саноати ходимлари касаба союзи Марказий правлениесининг раиси, Латвия ССР Министрлар Советининг раиси В. Т. Лацис ва бошқалар нутқ сўзладилар.

Свердловск иқтисодий маъмурий районидаги саноат корхоналари ва қурилишлар меҳнаткашларининг мажбуриятлари тўғрисида

КПСС Марказий Комитетининг 1959 йил 10 июнь

ҚАРОРИ

Свердловск иқтисодий районидаги корхоналар ва қурилишларнинг коллективлари КПСС Марказий Комитетининг бўладиган Пленумини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани авж олдириб, ялпи маҳсулотнинг умумий ҳажми юзасидан беш ойлик программани 25 майда бажариб бўлдилар.

Свердловск областининг меҳнаткашлари ўз кучлари ва ижодий ғайратларини капитал маблағлардан самарали фойдаланишга, мавжуд қувватларни иш билан тўлароқ таъминлашга, янги техникани жорий қилишга ва машина-ускуналарни модернизациялашга қаратиб, имкониятларни қидириб топдилар ҳамда ишлаб чиқариш даражаси жиҳатидан етти йиллик план топшириғини бир йил илгари бажариш мажбуриятини олдилар.

Свердловск иқтисодий райони меҳнаткашларининг мажбуриятлари алоҳида эътиборга сазовордир, чунки етти йиллик план топшириқларининг муддатидан илгари бажарилишига планда белгиланган капитал маблағлар умуман ҳам, етти йилликнинг йиллари бўйича ҳам оширилмагани ҳолда эришилади.

Уралмашзавод коллективи янги пўлат қуйиш цехини қуриш ўрнига мавжуд цехни реконструкция қилишга ҳамда сварка ва сварка-қуйишдан иборат прогрессивроқ конструкцияларини қўлланиш базасида янги қувватларнинг ишга туширилишини 3 — 4 йил тезлаштиришга, шунингдек машина-ускуналарни модернизациялаш ва қувватлардан яхшироқ фойдаланиш ҳисобига машиналар ва ускуналар ишлаб чиқаришни бундан аввал кўзда тутилган топшириқдагига нисбатан 1,4 баравар кўпайтиришга қарор қилди.

Нижний-Тагил комбинатининг металлурглари техникани ва ишлаб чиқариш технологиясини такомиллаштириш, шунингдек янги домна печини муддатидан илгари ишга тушириш ҳисобига 1965 йил учун белгиланган даражага пўлат ва прокат ишлаб чиқаришни муддатидан икки йил илгари, чўян ишлаб чиқариш бўйича эса муддатидан бир йил илгари эришиш мажбуриятини олдилар.

Свердловск областидаги бошқа корхоналар ва қурилишлар ҳам худди шундай тадбирларни амалга оширишга қарор қилдилар.

КПСС Марказий Комитети етти йиллик топшириқларини анча қисқа муддатларда бажариш учун социалистик мусобақанинг авж олдирилишига муҳим аҳамият бериб, ишлаб чиқариш даражаси бўйича етти йиллик топшириғини муддатидан бир йил илгари бажариш мажбуриятини олган Свердловск иқтисодий маъмурий райони меҳнаткашларининг ажойиб ташаббусини маъқуллайди ҳамда корхона ва қурилишларнинг коллективларига мамлакатимизнинг иқтисодий қудратини янада мустаҳкамлаш соҳасида КПСС XXI съезди томонидан илгари сурилган улуғвор вазифаларнинг амалга оширилишини тезлаштириш йўлидаги олижаноб ишларида муваффақиятлар тилайди.

КПСС Марказий Комитети иттифоқчи республикалар Компартиялари Марказий Комитетларига, КПСС ўлка ва область комитетларига ҳамда иқтисодий маъмурий районларнинг Халқ хўжалиги кенгашларига Свердловск иқтисодий маъмурий районидаги корхона ва қурилиш коллективларининг мажбуриятларини меҳнаткашларнинг йиғилишларида кенг муҳокама қилишни тавсия этдики, саноат ва қурилиш ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари ана шу мажбуриятлар асосида ўз имкониятларини қараб чиқсинлар ҳамда етти йиллик топшириқларини муваффақиятли амалга ошириш тадбирларини ишлаб чиқсинлар.

КПСС Марказий Комитетининг Секретари Н. ХРУШЧЕВ.

А. Навоий номидаги Қизил Байроқ орденли Ўзбек давлат опера ва балет театрига «Академик театри» номини бериш тўғрисида

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг

ҚАРОРИ

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети **қарор қилади:**

Навоий номидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли ўзбек давлат опера ва балет театрининг ўзбек совет опера ва балет санъатини ривожлантиришдаги хизматларини ҳамда бу театрнинг Ўзбекистон ССР санъати ва адабиётининг Москвада бўлиб ўтган декадасида муваффақиятли қатнашганлигини эътиборга олиб, театрга «Академик театри» номи берилсин ва бундан буён у: Алишер Навоий номидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли ўзбек давлат академик опера ва балет театри» деб аталсин.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раиси О. АЛИМОВ.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг ишлар мудири Н. УСМОНОВ.

Тошкент, 1959 йил 11 июнь.

Ўзбекистон КП Тошкент область комитетининг пленуми

1959 йил 10 июнда Ўзбекистон КП Тошкент область комитетининг VIII пленуми бўлиб ўтди.

Пленум қуйидаги масалаларни тинглади ва муҳокама қилди:

1. Ўзбекистон КП Марказий Комитети XII пленумининг якунлари ҳамда область колхозлари ва совхозларининг 1959 йилда пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш юзасидан ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини бажаришларини таъминлаш юзасидан область партия ташкилотининг вазифалари тўғрисида. Докладчи Ўзбекистон КП область комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Р. Ғ. Ғуломов.**

2. Область меҳнаткашлари орасида оммавий-сиёсий ишларнинг аҳволи ва бу ишларни янада яхшилаш чоралари тўғрисида. Докладчи Ўзбекистон КП область комитетининг секретари ўртоқ **С. М. Веселов.**

Пленум муҳокама қилинган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилди.

Пленумда ташкилий масалалар ҳам кўрилди.

Ўртоқ **И. М. Пидаев** бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан область партия комитетининг бюро аъзолиги ва секретарлиги вазифасидан озод қилинди.

Ўртоқ **Ҳ. Р. Мусахонова** область партия комитетининг бюро аъзоси ва секретари қилиб сайланди.

Ўртоқ **Қ. М. Маҳкамова** область партия комитетининг бюро аъзолигига сайланди.

С. Н. Нуриддинов ва **М. М. Мусахонов** ўртоқлар бошқа ишга ўтганликлари муносабати билан пленум уларни область партия комитети бюроси аъзолигидан озод қилди.

Пленум область партия комитети бюроси аъзолигига кандидатлар бўлиши мақсадга мувофиқ эмас, деб ҳисоблади ва шу муносабат билан ўртоқ **У. Кенжаев**ни область партия комитети бюроси аъзолигига кандидатлик вазифасидан озод этди.

Пленум ишида Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Ш. Р. Рашидов,** Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси ўртоқ **Ё. С. Насриддинова,** Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг секретарлари **Г. А. Габриельянц** ва **З. Р. Раҳимбобоева** ўртоқлар иштирок этдилар.

Пленумда Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Ш. Р. Рашидов** нутқ сўзлади.

Ўзбекистон КП область комитети пленумининг иши ҳақида газетамизнинг бугунги ва келгуси сонида батафсил маълумот босилади.

Тюпко даласида бир кун

Қуёш терак бўйи кўтарилиб қолган, авжи ишнинг қизғин вақти бўлишига қарамасдан пахтазорда ҳеч ким кўринмасди. Лекин бунга ажабланмаса ҳам бўлади. Машҳур механизатор Валентин Тюпко даласида ҳамма иш механизация ёрдамида бажарилади. Бригада аъзолари эрта тонгда туриб, ўзаро ишни тақсимлаб, бир юз йигирма беш гектарлик далага чиқиб кетишганида кенг пахтазорлар орасидан уларни осонликча топа олмайсиз.

Бу гал Тюпкони тажриба станциясига олиб борадиган йўлнинг чап томонидаги карта этагида учратдик. У енгил шланглар орқали ғўзага сув қуйиш учун тайёргарлик кўраётган экан. Механизатор шлангларнинг мустаҳкамлиги, эгатларга сув тушадиган тешикчаларининг нормаллигини текшириб кўргач, катта ариқдаги сувни шлангга буриб юборди. Шиддат билан оқиб келаётган сув пучқайиб ётган шлангни бир зумда семиртириб юборди. Брезент шлангнинг махсус тешикчаларидан силтаниб оқиб туша бошлаган сув аста-секин эгатларга таралади. Тюпко ўз ишини ҳавас билан кузатар экан, қўли билан эгатларнинг нобоп ерларини тўғрилаб қўйди.

— Бу ердаги ғўзаларимизни иккинчи марта суғормоқдамиз, — деди у биз билан сўрашар экан, — кўрдингизми, ғўзаларнинг барглари қорамтир тусга кириб сув бер деяпти, бир кун кечиктирсак ҳосилга зарар етиши мумкин. Бу ерларнинг сизот суви чуқур, шунинг учун вақти-вақти билан суғориб туришни талаб қилади.

Тюпко энгашиб, шлангнинг букилиб қолган ерини тўғрилашга тутинди. Механизаторнинг бу туриши фотомухбиримизга ёқиб тушди шекилли, у объективини тўғрилай бошлади. Лекин Тюпко буни сезиб қолиб, рози бўлмади.

— Мени шерикларимсиз суратга олишларингизга сира ҳам унамайман, — деб туриб олди у.

— Улар қаёқда?

— Нариги томондаги еримизда ишлаяпти, — жавоб берди у қўли билан ишора қилиб, — бу ердан 4 километр узоқликда, ҳозир шу томонга отланиб турган эдим. Сизларни ҳам бирга олиб бораман.

Биз Тюпконинг мукофотга олган енгил машинасига ўтириб ўша томонга йўл олдик... Тюпко бошлиқ беш азамат — Афанасий Толочко, Акром Усмонов, ака-ука Айдар ва Амет Якубовларнинг ўрта баҳордан буён қилган меҳнатлари самарасини кўрсатиб турди. Яхлит-яхлит карталардаги ғўзалар ёппасига шонага кирган. Ҳу, анови картанинг ўртасида трактор кўндалангига юриб, ғўзани культивация қилмоқда. Культиваторнинг ўткир тишлари ер бағрини тилиб, ҳалимдек юмшатилган тупроқларни ғўза туплари тагига ёпиб кетмоқда.

— Кўрдингизми, — дейди Тюпко ҳозиргина трактор юриб кетган ердан бир қисм тупроқни олиб, — ҳали ерда нам етарли. Негаки, бу ерларнинг сизот суви юза, ҳозиргача бирон марта ҳам сув қуйганимиз йўқ. Ернинг шароитини ҳисобга олиб, бу картадаги ғўзаларимизни 10 июндан суғоришни мўлжаллаб турибмиз.

Шу пайт қўшни картадан биз томонга ёшгина бир йигит келди.

— Бу, Акром Усмонов бўлади,— деб таништирди Тюпко.

— Валентин, — деди Акром,— гўё командирига жанговар топшириқнинг бажарилишидан ҳисоб бераётган солдатдек, — культивация тугалланди. Энди нариги картани бошлайверамизми?

— Ҳали бир-икки кун бор, — жавоб берди Тюпко, — ҳозир мана бу культивация қилинган карталарни Амет билан биргаликда айланиб чиқиб, ишнинг сифатини текширинглар, культивациядан кейин қирқилиб юзага чиқиб қолган баъзи бегона ўтлар бўлса йиғиштириб, бир чеккага чиқариб ташлайсизлар.

— Ҳар бирингиз мавсум охиригача маълум бир иш билан шуғулланмайсизларми? — қизиқиб сўрадик биз.

— Йўқ, ўтган йили шунақа қилган эдик, — деди Тюпко, — йил охирига бориб, баъзи гаплар бўлди. Чигитни у эккан, пахтани бу терган деювчилар бўлди. Шунинг учун бу йил қандай иш бўлмасин, уни бажаришга галма-гал қатнашмоқдамиз. Чигит экишда ҳам бараварига тер тўкиб меҳнат қилдик. Ёмон бўлмаяпти, биримизнинг камчилигимизни биримиз тузатаяпмиз, билганимизни билмаганимизга ўргатаяпмиз...

Ўрта Осиё машина синаш станциясининг моҳир механизатори Валентин Тюпко бригадасида шу кунларда иш қизғин. Ҳозиргача бригаданинг ғўзалари иккинчи цикл парваришдан чиқарилиб, икки марта узунасига, икки марта кўндалангига культивация қилинибди. Бу ишларнинг ҳаммаси механизаторларга биркитиб қўйилган битта ДТ — 54 ҳайдов трактори, учта ДТ — 24 маркали чопиқ тракторининг ёрдамида бажарилди. Улар беда алмашлаб экиш ҳосилдорликни оширишнинг муҳим шартларидан бири эканлигини тажрибада синаб келмоқдалар. Ўтган йили 30 гектар ернинг бедаси бузилиб, чигит экилган эди. Бу ерларнинг ҳосили бошқа ерларга қараганда анча мўл бўлди. Бу йил ҳам худди шунча миқдордаги бедазор бузилиб, чигит экилди.

Тюпко бригадасида ҳар бир иш ернинг шароитига қараб, пухта қилинади. Бу бригаданинг 90 гектарга яқин ери сизот сувлари юза, тошлоқ майдонлардан иборат. Механизаторлар шундай ерларда ҳам фан ютуқлари ва техника афзалликларидан усталик билан фойдаланиб, мўл ҳосил етиштирмоқдалар. Суғоришда шошиш керак эмас, озиқлантириш билан ҳам ҳазиллашиб бўлмайди, дейишади улар. Ернинг шароити, ғўзанинг ривожига қараб иш юритиш лозим. Тюпкочилар агротехника қоидаларига амал қилиб, яхши натижаларга эришмоқдалар.

Техникадан моҳирлик билан фойдаланиш натижасида меҳнат кунлари анча тежаб қолинмоқда. Ҳозиргача Тюпко бригадасида ер ҳайдаш, уни экишга тайёрлаш, ғўзанинг биринчи цикл парваришини ўтказиш ва суғориш ишлари учун ҳар гектар ерга 40 одам соати сарфланибди. Бу ўтган йилдагига қараганда анча камдир...

Тюпко далаларини айланиб, уларнинг иши билан танишиб қайтардик. Йўлнинг чап томонидаги карта ғўзалари диққатимизни жалб қилди. Бу ғўзалар ҳозиргина биз кўриб келаётган Тюпко бригадасининг ғўзаларига қараганда анча нимжон ва заиф эди.

Бу Янгийўл районидаги Киров номли колхознинг ери экан. Тюпконинг барча майдондаги ғўзаси фақат бир марта енгил-елпи ўтдан тозаланибди, бу ернинг ғўзаси эса уч марта ўтоқ қилинибди. Шунга қарамасдан ривожи паст.

Механизацияга кенг йўл берган, ғўзасини узунаси ва кўндалангига культивация қилган деҳқон ўтнинг кўпайиб кетишига йўл қўймайди. Тюпкочилар даласининг тозалиги, ўтнинг йўқлиги, ғўзаларнинг ёппасига шоналаб, серҳосил бўлиб ривожланаётганлигининг сабаби ҳам ана шунда.

Биз бу моҳир механизатор бошлиқ беш азаматнинг ишидан катта таассуротлар билан қайтдик.

Н. РИХСИЕВ.

Область партия комитети пленумининг қарорларини тўла амалга оширайлик

КПСС XXI съездининг тарихий қарорлари билан қуролланган ижодкор совет халқи, шу жумладан областимиз меҳнаткашлари шонли етти йилликнинг биринчи йили топшириқларини муддатидан олдин муваффақиятли бажариш учун ўз зиммаларига конкрет мажбурият олиб, фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Социалистик қурилишимизнинг барча участкаларида — саноатда, транспорт ва қурилишда, қишлоқ хўжалигида коммунизм қурувчиларининг ижодий меҳнати қайнамоқда, ҳар бир совет ватанпарвари етти йилликнинг улуғвор вазифаларини муваффақиятли бажаришга муносиб ҳисса қўшиш учун бугун кечагидан, эртага бугунгидан ҳам яхшироқ ва унумлироқ ишлашга интилмоқда. Уларнинг бу интилишида ҳамма вақт сўзи билан иши бир бўлган совет кишиларининг юксак ватанпарварлиги, етти йиллик планни муддатидан илгари бажаришга бўлган қатъий иродаси, партия ва ҳукуматимизга, она-Ватанимизга бўлган қизғин муҳаббати ёрқин намоён бўлмоқда.

Халқимизнинг доно бир гапи бор: мажбурият олдингми — уни албатта бажар, ваъда бердингми — сўзингнинг уддасидан чиқ! дейди. Партиямиз ҳам ана шуни талаб қилади, ваъдабозларни қаттиқ қоралайди, олинган мажбуриятнинг сўзсиз бажарилишини таъминлаш учун нимаики зарур бўлса, ҳамма чораларни кўриш керак, деб таълим беради.

Яқинда бўлиб ўтган область партия комитетининг VIII пленуми область колхоз ва совхозларида 1959 йилда пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш юзасидан олинган социалистик мажбуриятнинг бажарилишини таъминлаш вазифаларини муҳокама қилди. Шунингдек пленум область меҳнаткашлари орасида олиб борилаётган оммавий-сиёсий ишларнинг аҳволи ва бу ишларни янада яхшилаш чоралари тўғрисидаги масалани кўриб чиқди ва муҳокама этилган ҳар икқала масала юзасидан тегишли қарорлар қабул қилди.

Область партия комитетининг пленуми шуни мамнуният билан қайд қилдики, область партия ташкилоти халқ хўжалигига раҳбарлик қилиш соҳасида ўтган йилларда йўл қўйилган хато ва камчиликларни тугатиш, колхоз, совхоз ва РТСларнинг қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ва даставвал пахта етиштиришни кўпайтиришдаги фаолиятини яхшилаш соҳасида бирмунча ишлар қилди. Кўпгина колхозлар ва совхозлар чигит экишни ўтган йиллардагига қараганда қисқа муддатларда ва анча уюшқоқлик билан ўтказдилар, чигитни соғлом ва текис ундириб олишга эришдилар ва ғўза қатор ораларини ишлашни кенг миқёсда олиб бормоқдалар. Илғор хўжаликлар ҳозирнинг ўзидаёқ асосий майдонларда ғўзани шоналатишга муваффақ бўлдилар.

Маккажўхори, оқжўхори ва луб экинлари экиш плани ортиғи билан бажарилди. Сабзавот, картошка ва полиз экинлари экиладиган майдонлар кенгайтирилди, бу экинларни яхши парвариш қилиш ҳамда сабзавот, картошка етиштиришни кескин равишда кўпайтириш тадбирлари амалга оширилмоқда. Давлатга гўшт, жун, тухум, тери, мўйна сотишнинг ярим йиллик плани муддатидан олдин бажарилди. Область пиллачилари давлатга 975 тонна пилла топшириб, бу билан ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини ошириб бажардилар.

Шу билан бирга область партия комитетининг пленуми партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг қишлоқ хўжалигига, айниқса пахтачиликка раҳбарлик қилиш ишида жиддий камчиликлар содир бўлаётганлигини, 1959 йил учун олинган социалистик мажбурият ва Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети XII пленумининг қарорлари қониқарсиз бажарилаётганлигини алоҳида қайд қилиб кўрсатди.

Асосий камчилик шундан иборат бўлдики, баъзи колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари чигитни барвақт экиб олиш билан хотиржам бўлдилар, уни бир текис ва қийғос ундириб олиш тўғрисида ғамхўрлик қилмадилар. Униб чиққан ғўзанинг қониқарсиз аҳволда бўлишига қарамай май ойида ғўза қатор ораларини ишлаш тез суръатлар билан олиб борилмади, агротехника қоидаларининг бузилишига ва дала ишлари сифатининг пасайишига йўл қўйилди. Бунинг натижасида ғўза парвариши юзасидан май ойи учун белгиланган график бажарилмади, область пахтакорларининг Янгийўлда бўлиб ўтган кенгашида белгиланган муҳим тадбирлар тўла амалга оширилмай қолди.

Пленум ғўза парваришининг ҳозирги ҳал қилувчи ва масъулиятли кунларида ҳам областнинг бир қатор районларида мўл ҳосил учун жиддий кураш олиб борилмаётганлигини қаттиқ қоралади. Бекобод, Бўка, Оққўрғон, Оржоникидзе, Пискент ва Чиноз районларидаги кўпгина колхоз ва совхозларда ғўзанинг аҳволи ҳали ҳам қониқарсиз бўлиб қолмоқда. Бўка, Боёвут, Юқори Чирчиқ районларида ва 4-«Боёвут» совхозида ҳалигача яганалаш тамомланмагани сира кечириб бўлмайдиган бир ҳолдир.

Область колхоз ва совхозларида ғўзаси шоналай бошлаган далалар билан бир қаторда ғўзаларнинг ўсиши ва ривожланиши анча орқада қолиб кетган участкалар ҳам борки, булар ҳосилнинг тақдири тўғрисида жиддий ташвиш туғдирмоқда. Шунга қарамай кўпчилик жойларда бегона ўтлар ва қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши кураш ёмон ташкил этилган, ғўзани озиқлантириш ишлари кечиктириб юборилмоқда, суғориш муддатлари бузилмоқда.

Пленум қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларини ривожлантиришда ҳам катта камчиликлар борлигини таъкидлади ва бу камчиликларни тезда тугатишни талаб қилди. Партия, совет ташкилотлари ва қишлоқ хўжалик органларининг энг муҳим вазифаси — область партия комитети пленуми белгилаган тадбирларни тўла-тўкис амалга оширишдан, ишдаги мавжуд камчиликларни бартараф қилиб, 1959 йил учун олинган социалистик мажбуриятнинг сўзсиз бажарилишини таъминлашдан иборат. Ташкилотчилик ва партиявий-сиёсий ишларнинг ҳаммаси қишлоқ хўжалик меҳнаткашларини бу йил мамлакатга 460 минг тонна пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириб бериш юзасидан олинган мажбуриятни ҳеч сўзсиз бажариш учун, меҳнат ва моддий-пул харажатларини камайтириш ҳамда маҳсулот таннархини пасайтириш учун курашга сафарбар қилишга бўйсундирилиши лозим.

Район партия комитетлари ва район ижроия комитетлари моддий-техника ва меҳнат ресурсларидан самарали фойдаланиш тадбирларини белгилаб, июнь ва июль ойларида зўр ғайрат қилиб ишлаш, ғўза қатор ораларини икки томонлама юқори сифатли парвариш қилиш, ғўзаларни ўз вақтида суғориш ва барвақт озиқлантириш йўли билан ғўзанинг ўсиши ва ривожланишидаги мавжуд қолоқликни тамомила тугатишга, барча майдонларда пахтанинг барвақт очилишини таъминлашга эришишлари лозим. Орқада қолаётган бригадаларга, колхоз ва совхозларга алоҳида эътибор бериш керак.

Партия ташкилотлари партия, меҳнат ва давлат интизомини бузувчиларга, алдамчилик ва кўзбўямачилик қилиш фактларига қарши кескин кураш олиб боришлари лозим. Ходимларнинг ҳамма категорияларига нисбатан талабчанликни ошириш, уларнинг топширилган иш учун шахсий жавобгарлигини кучайтириш, шу тариқа партия, совет ва хўжалик аппаратининг ҳамма звеноларида партия ва давлат интизомини ҳар томонлама мустаҳкамлаш — партия ташкилотларининг муҳим вазифасидир.

КПСС XXI съездининг тарихий қарорлари билан қуролланган область партия ташкилоти ташкилотчилик ва сиёсий ишларни янада кучайтириб, меҳнаткашлар оммасининг кучайиб кетган меҳнат ғайратига ва сиёсий активлигига таяниб, пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш юзасидан олинган социалистик мажбуриятнинг ҳеч сўзсиз бажарилишини таъминлайди.

Область совхозлари пилла топшириш йиллик планини бажардилар

Тошкент область совхозларининг пиллачилари КПСС Марказий Комитетининг Пленумини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш учун курашиб 9 июнда пилла тайёрлаш йиллик давлат планини 101,1 процент қилиб бажардилар. Ҳар қути қурт уруғидан ўрта ҳисобда 52 килограммдан пилла олинди.

Қуйидаги совхозлар: «XXI партсъезд» (директори Шамаев) 129,2, «Назарбек» (директори Турсунов) 140,2, «Тошкент» (директори Неъматов) 124,6, Киров номли (директори Пак Сан-Ер) 156,9, 3- «Боёвут» (директори Рашидов) 193,8 1- «Боёвут» (директори Ўрисбиев) 184,5, «ЎзССР беш йиллиги» (директори Иброҳимов) 216,6 «Оққўрғон» (директори Акромов) 114,7, «Мирзачўл» (директори Бегимқулов) 306,2, «Дружба» (директори Шукуров) 344,5, «Социализм» (директори Пўлатов) 169,7, «Гулистон» (директори Ғаниев) 101,5, 2-«Далварзин» (директори Бойметов) 104,5 процент қилиб бажардилар.

«ЎзССР беш йиллиги» совхози бир қути қурт уруғидан 93, «Социализм» совхози 68, 3- «Боёвут» совхози 63 ва Киров номли совхоз 65,5 килограммдан пилла олди.

Совхоз пиллачилари пилла топшириш юзасидан олинган қўшимча мажбуриятларини ҳам бажариш учун курашмоқдалар. Давлатга пилла топшириш давом этмоқда.

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ПИЛЛА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1959 ЙИЛ 11 ИЮНГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Районлар	Ҳаммаси бўлиб	Бир кунлик ўсиш
Мирзачўл	152,3	—
Верхне-волинск	150,0	—
Қуйи Чирчиқ	145,0	—
Ўрта Чирчиқ	140,2	0,2
Боёвут	135,3	—
Калинин	131,8	0,2
Гулистон	131,4	—
Қорасув	128,6	—
Чиноз	124,9	—
Оржоникидзе	123,2	1,1
Янгийўл	123,1	—
Сирдарё	121,2	—
Бўстонлиқ	114,4	—
Оққўрғон	96,7	0,8
Пискент	89,0	0,3
Юқори Чирчиқ	88,9	1,2
Паркент	88,3	6,2
Бекобод	85,5	—
Оҳангарон шаҳри	84,9	—
Бўка	84,4	—
Олмалиқ шаҳри	79,8	—
Янгиер шаҳри	28,3	—
Область бўйича	111,6	0,6

«Пискент» совхозида. Суратларда: 1. Универсалчи Раҳмат Шамшиев қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши дори сепмоқда. 2. Сувчилардан Раҳмон Назиров ва Ҳасан Абдуллаевлар ғўзаларга сув тарамоқдалар.

М. Хусанов фотоси.

БУТУН КУЧ — СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТНИ БАЖАРИШГА!

Ўзбекистон КП Тошкент область комитетининг пленумидан

«Ўзбекистон КП Марказий Комитети XII пленумининг якунлари ҳамда область колхозлари ва совхозларининг 1959 йилда пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш юзасидан ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини бажаришларини таъминлаш юзасидан область партия ташкилотининг вазифалари» ҳақида Ўзбекистон КП область комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Р. Ғ. Ғуломов** доклад қилди.

— Етти йилликнинг дастлабки ойларида, — деди у, — кўпмиллатли социалистик давлатимизнинг ҳамма республикаларида, шу жумладан Ўзбекистонда меҳнат соҳасида ажойиб муваффақиятлар қўлга киритилди.

КПСС Марказий Комитетининг навбатдаги Пленумини чақириш тўғрисидаги хабар омманинг ижодий активлигини тағин ҳам жучайтириб юборди.

Тошкент область меҳнаткашлари ҳам партиянинг XXI съездидан кейин КПСС Марказий Комитетининг биринчи марта чақирилаётган бу Пленумига бутун мамлакат билан биргаликда тайёргарлик кўриб, уни халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида ярим йиллик планларни муддатидан олдин бажариш билан нишонлашга интилмоқдалар.

Ўртоқ Ғуломов республика халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини юксалтириш соҳасида Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети бюроси амалга ошираётган тадбирлар тўғрисида гапириб ва Тошкент области меҳнаткашларининг ўз зиммаларига олган мажбуриятларини эслатиб, областнинг давлат олдида катта қарзи борлиги сабабли бу мажбуриятларни бажариш учун бўлган алоҳида масъулиятни уқтириб ўтди.

Биз, — аввало, деди докладчи пахтачилик соҳасидаги ишларимизни тузатиб олишимиз керак. Пахтачиликни ривожлантириш ишига раҳбарлик қилишда бу йил ҳам жиддий хатоларга ва камчиликларга йўл қўяётганлигимизни эътироф қилишга тўғри келади.

Чигит барвақт экиб олинганлиги натижасида уни қийғос ундириб олмоқ, ғўзаларни яхши ишлов бериб, мажбуриятларни бажариш учун етарли ҳосил тўпламоқ учун шарт-шароит вужудга келтирилди.

Илғор бригадалар ва колхозларнинг далаларида чигитни барвақт ва бир текисда ундириб олиш таъминланди ва ғўзага ишлов беришнинг биринчи цикли муваффақият билан тамомланди ва иккинчи цикли тугалланмоқда.

Лекин умуман областда ғўзани парвариш қилиш ишларининг ҳозирги вақтдаги аҳволи жиддий ташвиш туғдирмоқда.

Юқори Чирчиқ райони (район партия комитетининг секретари ўртоқ Иброҳимов, район ижроия комитетининг раиси ўртоқ Каримов) ва Сирдарё райони (район партия комитетининг секретари ўртоқ Каримов, район ижроия комитетининг раиси ўртоқ Абдушоҳидов) квадрат-уялаб экиш планини бажармаганликлари учун Тошкент области чигитни квадрат-уялаб экиш планини 5 минг гектар кам бажарди.

Бу районларнинг раҳбарлари, шунингдек бир қанча колхозлар ва совхозларнинг раҳбарлари ғўзани парвариш қилиш ишларини кенг равишда механизациялаштириш тўғрисида КПСС Марказий Комитети ва ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг, Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг, область партия комитетининг неча марталаб берган кўрсатмаларидан тегишли хулосаларни чиқариб олмадилар.

Чигит ва маккажўхорини квадрат-уялаб экишда бу йил йўл қўйилган хатолар ҳамма учун сабоқ бўлиши ва келгусида сира ҳам такрорланмаслиги лозим.

Ғўза қатор ораларини машина билан юқори сифатли қилиб икки томонлама культивация қилиш мўл ҳосил тўплашнинг ҳал қилувчи шарти эканлигини, бу масалада охиригача қаттиқ туришимиз кераклигини қайта-қайта уқтириб ўтишимиз зарур.

Баъзи колхозлар ва совхозларнинг раҳбарлари чигитни барвақт экиб олиб, бу билан хотиржам бўлдилар, уни қийғос ва бақувват қилиб ундириб олиш ғамини емай қўйдилар.

Областдаги бутун пахта майдонининг 2,4 процентида ғўзалар шу вақтгача ягана қилингани йўқ. Бутун пахта майдонининг ҳозирча 98,6 процентида биринчи узунасига культивация, 73,4 процентида узунасига иккинчи культивация ўтказилди; иккинчи кўндалангига культивация эса 63,9 процент майдонда ўтказилди, фақат 48,2 процент майдондаги ғўзага сув берилди.

Булар бутун область учун ўртача рақамлардир. Айрим районларда ва хўжаликларда бундан ҳам хунукроқ аҳволни кўрамиз. Масалан, Бўка районида бутун пахта майдонининг фақат 95,5 процентида яганалаш ўтказилди, 96,4 процентида биринчи узунасига культивация, 66,3 процентида иккинчи узунасига культивация ўтказилди, 36,8 процент майдондаги ғўза суғорилди. Боёвут, Юқори Чирчиқ ва бошқа бир қанча районларда ҳам аҳвол бундан қолишмайди. Бунинг сабаби фақат битта, у ҳам бўлса — ўша районлар ва хўжаликларнинг айрим раҳбарлари ўзларига топширилган ишга масъулиятсизлик билан қарамоқдалар.

Баъзибир кишилар ғўзага парвариш беришдаги қолоқликка ҳар хил объектив ва субъектив сабабларни баҳона қилиб кўрсатмоқдалар.

Масалан, Тошпўлатова ва Носиров ўртоқлар қаттиқ шамол бўлиб турганлиги сабабли Оржоникидзе районида ғўзага ишлов бериш шу қадар хавфли аҳволда қолди деб важ кўрсатмоқдалар.

Дуруст, бу йил баҳор ва ёзнинг бошланиши анча ноқулай келди,— дейди докладчи. — Қаттиқ шамол эсиб турибди, дўл билан ёмғир ёғди. Бунинг натижасида ғўзага бир талай шикаст етди. Ҳаво ҳам дам исиб, дам совуб турибди. Буни ҳеч ким инкор қилаётгани йўқ. Лекин, ўртоқлар биз большевиклар бўлганимиз учун ҳам ўзимизнинг уюшқоқлигимизни ва интизомимизни табиат кучларига қарама-қарши қилиб қўйишимиз, қийинчиликлар билан курашда партияга хос жонбозлик кўрсатишимиз керак. Кўпгина районлар, колхозлар ва совхозларнинг раҳбарлари шундай қилмоқдалар. Улар бу йилги қийинчиликларни қаттиқ курашиб енгмоқдалар ва ғолиб бўлиб чиқмоқдалар. Қолоқликни оқлаш учун ҳар хил объектив сабаблар қидираётган ўртоқларга келганда уларга шуни айтиш кераккн, сизлар қидириб топган бу сабабларни тайёрлаш пунктлари пахта ўрнига қабул қилмайдику.

Область партия комитетининг бюроси кўп районларда, колхозларда ва совхозларда ғўзанинг ёмон аҳволда қолганлигидан ташвишга тушиб, ғўзани парвариш қилиш ишлари қандай бораётганлигини активларнинг кучи билан текшириб чиқди.

Текшириш натижасида шу нарса аниқландики, Чиноз, Бекобод, Гулистон, Верхне-волинск, Оққўрғон районларида, айниқса Оржоникидзе, Пискент, Бўка районларида ғўзага ишлов бериш бутунлай қониқарсиз бормоқда.

Колхозлар ва совхозларнинг катта кўпчилигида иш сифатига эътибор берилмаётир. Баъзи жойларда бир нечталаб трактор ишга солинмаган.

Культивациянинг сифатини кескин равишда яхшилаш, бу ишни сводка учун эмас, балки ғўзанинг нормал ривожланишини таъминламоқ учун ўтказиш, ҳамма механизмларни ишга солиш, ғўза парваришини сифатли ўтказмоқ учун тракторчилар, колхозчилар ва совхоз ишчилари орасида социалистик мусобақани кенг ташкил этиш керак.

Докладчи ўртоқ Бибаров звеноси ва ўртоқ Тюпко бригадаси қилаётган ишларни ўрнак қилиб кўрсатади. Булар ўз болаларидек меҳр қилиб ўстираётган ғўзанинг яхши ривожланишини таъминламоқ учун кучларини ҳам, билимлари ва вақтларини ҳам аямай, жон куйдириб ишлаётган азаматлардир.

Областимизда кетмон ишлатмай пахтадан мўл ҳосил олиш учун курашаётган қишлоқ хўжалик новаторларининг илғор тажрибаларини ҳамма жойда кенг ёйиш, бу новаторларга эргашиб, уларнинг тажрибаларини қўлланаётган кишиларнинг сафларини кенгайтириш зарур.

Яна бир катта камчилик шуки, бир қанча хўжаликларда ғўзага биринчи ишлов бериш билан бир вақтда минерал ўғитларни ҳам солиш таъминланмади. Чунки баъзи колхозлар ва совхозларнинг раҳбарлари, ҳатто айрим қишлоқ хўжалик мутахассислари ғўзани барвақт озиқлантириш керак эмас, деган зарарли фикрга берилиб кетганлар. Улар орасида зарарли бир назария тарқалган. Бу назарияга кўра ғўза униб чиққанида унинг нормал ривожланиши учун керакли озуқа моддалари тупроқда етарли бўлгани учун ғўзани барвақт озиқлантиришнинг кераги йўқ эмиш. Шу зарарли назарияга амал қилинган жойларда ғўза барвақт озиқлантирилмай қолди.

Ғўзани барвақт озиқлантириш керак эмас, деган зарарли назария пахтачиликни ривожлантириш учун олиб борилаётган курашимизга ғов бўлмасин десак, бу назарияни тамомила пучга чиқариб, уни улоқтириб ташлашимиз керак. Ғўзани озиқлантирмоқ учун керакли ўғитларнинг ҳаммасини 10 июлдан кечиктирмай экинга солишимиз керак. Ишни бу муддатдан кечиктиришга асло йўл қўйилмасин.

Кўп колхозларнинг раислари, совхозларнинг директорлари, партия, совет ва ер органларининг раҳбарлари ғўзага маҳаллий ўғитларни солишга ҳали ҳам етарли аҳамият бермаётирлар.

Бу пленумда, — дейди ўртоқ Ғуломов,— 1-«Далварзин» совхозининг ишнинг кўзини биладиган тажрибакор директори ўртоқ Мирдодаев ўтирибди. Биз биринчи марта шу совхозга борганимизда ўртоқ Мирдодаев, агар биз ишга жиддий киришиб, ғўзани яхши ўстиришни истасак, ҳар бир гектар ғўзага камида 10 — 15 тонна маҳаллий ўғит солишимиз мутлақо шарт, деб айтди. Биз унинг маслаҳатини жуда ўринли деб топдик ва унинг ўзи бу ишда бошқаларга ибрат бўлади, деб ишондик. Яқинда биз шу совхозда ғўзага ишлов бериш қандай бораётганлиги тўғрисида область партия комитети бюросида ўртоқ Мирдодаевнинг докладини тингладик. Хўш, натижа нима бўлиб чиқди? Шу нарса маълум бўлдики, совхозда ҳар бир гектар ерга атиги 3 тоннадан маҳаллий ўғит солинган. Берилган фойдали маслаҳат қаёқда қолди-ю, амалда бажарилган иш нима бўлиб чиқди. Демак, халқимизнинг «мулланинг айтганини қил, қилганини қилма» деган мақолига ўртоқ Мирдодаев яққол мисол бўлиб қолди.

Маҳаллий ўғитлардан фойдаланиш тўғрисида ўртоқ Мирдодаевнинг берган маслаҳатини тўғри маслаҳат деб ҳисоблаймиз ва ҳамма колхозлар ҳамда совхозларнинг раҳбарларига, шу жумладан ўртоқ Мирдодаевнинг ўзига ҳам шу маслаҳатга амал қилиб, бу йил ҳар бир гектар ғўзага камида 10 — 15 тонна маҳаллий ўғит солиш кераклигини тавсия этамиз.

Бу ишга район партия ва совет органлари ўзлари бош бўлишлари керак. Бу ишнинг қандай бораётганлигини улар қаттиқ контроль қилиб туришлари, бу ишни яхши бажараётганларни рағбатлантиришлари ва бу муҳим агротехника тадбирини бажармаётган интизомсиз кишиларга қаттиқ жазо беришлари керак.

Ҳосилга катта зарар етказиши мумкин бўлган бегона ўтлар ва қишлоқ хўжалик зараркунандалари билан кескин кураш олиб бориш зарурлигига докладчи пленум қатнашчиларининг алоҳида эътиборини жалб қилди.

Областда суғоришни ташкил қилиш ва уни сифатли қилиб ўтказиш жуда ёмон бораётир. Кўп хўжаликларда ғўзани чиниқтириш керак деган баҳона билан суғоришни кечиктирмоқдалар. Натижада ғўзалар сувга толиқиб, мажмағил бўлиб қолмоқда. Айрим хўжаликларда ғўзани бостириб суғормоқдаларки, бунга ҳам асло йўл қўйиб бўлмайди. Ғўзани суғормай толиқтириб қўйишга ҳам, бостириб суғоришга ҳам сира йўл қўймаслик керак. Суғоришни тўғри ташкил этишга, ғўзага фақат эгат орқали сув бериб, пахта далаларини бир текисда намлатишга жиддий эътибор бериш зарур. Суғоришни жуда яхши биладиган тажрибакор колхозчиларни, совхоз ишчиларини бу ишга бириктириб қўйиш керак. Ғўза суғоришга биринчи марта тайинланган ёш пахтакорларни тажрибакор миробларга бириктириб қўйиб, уларга суғориш техникасини ўргатиш лозим. Колхозлар ва совхозларнинг раҳбарлари тунги суғоришнинг қандай боришини шахсан ўзлари назорат қилиб туришлари керак. Колхозлар ва совхозларда ғўза тупларининг қалинлиги ҳам кўнгилдагидек эмас. Баъзи далаларда яқинда сел ёғиб ўтгандан кейин шўр ер бетига чиқиб қолди ва кўп ғўзалар қовжираб кетди, демак, ғўзалар сийрак бўлиб қолди. Айрим далаларда ер қатқалоқ бўлиб, ғўзанинг ўсиши қийинлашиб қолди. Баъзибир далаларда ғўза туплари жуда қалин бўлиб кетган. Масалан, Сирдарё районидаги «Коммунизм» колхозининг бригадаларидан бирида ҳар бир гектарда 30 минг тупдан ортиқ ошиқча ғўза борлиги аниқланди.

Ошиқча ғўзаларни дарҳол яганалаш ва ҳамма далаларда ғўза тупларининг нормал қалинликда бўлишини таъминлаш керак.

— Бир қанча агротехника тадбирларини ўтказишда жиддий қолоқликка йўл қўйганлигимиз,— дейди ўртоқ Ғуломов,— мана шу фактлардан кўриниб турибди, ўртоқлар.

Қардош Тожикистон пахтакорлари областимиз далаларига чиқиб, ғўзани парвариш қилишдаги жиддий камчиликларимизни ва хатоларимизни кўрсатиб берганликларини, пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил олишни таъминлайдиган қимматли маслаҳатлар берганликларини мамнуният билан қайд қилиб ўтишимиз лозим. Бунинг учун тожикистонлик азиз ўртоқларимизга Тошкент области меҳнаткашлари номидан чуқур миннатдорчилик билдирамиз ва берган қимматли маслаҳатларининг ҳаммасидан амалий ишимизда фойдаланамиз, деб уларни ишонтирамиз.

Бизнинг бурчимиз шуки, йўл қўйилган хатолар ва камчиликларни тезроқ тугатишимиз керак. Бу йил биз ҳар бир звено, бригада, бўлим, колхоз, совхоз, район, умуман бутун область ўз зиммасига олган социалистик мажбуриятларнинг тўла ва ошириб бажарилишини таъминлайдиган миқдорда мўл ҳосил етиштириш учун курашмоғимиз лозим.

Яқин 10—15 кун ичида зўр бериб ишлаб, май ойида йўл қўйилган камчиликларнинг ўрнини тўлдиришимиз керак. Колхозлар ва совхозлар ҳамма майдонларда июнь ойининг охирига қадар ғўзанинг гулга киришини таъминлашлари мутлақо шарт. Бунинг учун бир-икки марта икки томонлама чуқур культивация ўтказиш ва шу билан бир вақтда минерал ҳамда органик ўғитларни етарли миқдорда ерга солиш зарур. Ҳар бир участканинг тобига қараб, ғўзани яхши сифатли қилиб суғориш, бегона ўтларни бутунлай йўқотиш ва ҳосилни зарарли ҳашаротлардан сақлаб қолиш керак. Июль ойида ҳосилнинг етарли равишда тўпланиши ва август ойида пахтанинг очилиши учун шу асосий шартлар албатта, бажарилиши лозим.

Кейинда қолаётган участкаларни қолоқликдан чиқариб олишга алоҳида эътибор берилиши керак.

Пахтачиликни янада юксалтириш пахта далаларида социалистик мусобақанинг қай даражада ташкил қилинишига боғлиқдир. Бу соҳада Гулистон районининг Ленин номли колхозида машҳур пахтакор Ғанишер Юнусов ажойиб ватанпарварлик ташаббусини кўрсатди.

Модомики, Ғанишер Юнусов Мирзачўл шароитида 50 центнер ҳосил учун курашаётган экан, областдаги ҳамма бригадалар, звенолар, ҳамма колхозлар ва совхозларнинг бу ҳаракатга қўшилишларига нима тўсқинлик қилади?

Бутун гап шундаки, Ғанишер Юнусовнинг ташаббуси тўғрисида область партия комитети бюросининг қарори эълон қилинганидан кейин, баъзи раҳбарлар бу ажойиб ватанпарварлик ҳаракатига аҳамият бермадилар.

Мўл ҳосил олиш учун бошланган ватанпарварлик ҳаракатини ҳамма жойда кенг ёйиш, бу ҳаракатга ҳамма звенолар, бригадалар, бўлимлар, колхоз, совхозлар, бутун область қўшилиши керак.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг XII пленумида,— деб давом қилди докладчи, — пахтани машинада териш масаласи жуда кескин қилиб қўйилди. Бунинг сабаби ҳам маълум. Давлат бизга бериб қўйган кўп миқдордаги терим машиналаридан фойдаланишга менсимаслик билан, консерваторлик билан қарашга энди ортиқ тоқат қилиб бўлмайди.

Обкомнинг 8 апрелда бўлиб ўтган бундан олдинги пленумида бу йил пахтани машинада териш тадбирлари тўғрисида қарор қабул қилинди, 70 минг тонна пахтани машинада териб топшириш тўғрисида областимизнинг олган социалистик мажбурияти маъқулланди.

Шундан буён орадан икки ой вақт ўтди. Пленум пахтани машинада теришга тайёргарлик кўриш учун амалда нима ишлар қилинди деб сўрашга ҳақли. Афсуски, жуда оз иш қилинди. Область қишлоқ хўжалик бошқармаси, область совхозлар тресті область партия комитети апрель пленумининг қарорини жуда қониқарсиз бажармоқдалар. Терим машиналарини ремонт қилиш шу вақтгача йўлга қўйилгани йўқ. Механик-ҳайдовчиларни қайта тайёрлаш ҳозирча ташкил қилингани йўқ. Оққўрғон, Боёвут, Бўка, Мирзачўл, Қуйи Чирчиқ, Пискент ва Сирдарё районларида терим машиналарининг биттаси ҳам шу вақтгача ремонтдан чиқарилган эмас. Бошқа районларда ҳам бу иш кўнгилдагидек бормаётир.

Область қишлоқ хўжалик бошқармасининг раҳбарларини — ўртоқ Солимуҳамедовни, область совхозлар трестининг бошлиғи ўртоқ Иброҳимовни, районлар, колхозлар ва совхозларнинг раҳбарларини огоҳлантириб шуни айтиш кераккн, улар техникани ва механизатор кадрларни тайёрлаб тахт қилиб қўйиш учун шахсан жавобгардирлар. Ўзбекистон КП Марказий Комитети КПСС Марказий Комитетининг ва шахсан Н. С. Хрушчевнинг кўрсатмаларига амал қилиб, бу йил ғўза қатор ораларини машинада ишлаш соҳасида қаттиқ йўл тутмоқда. Шу сабабли биз КПСС Марказий Комитети кўрсатган йўлдан бориб, терим машиналарига нисбатан бўлаётган ўжарлик ва консерватизмни батамом тугатишимиз керак.

Улуғ Ленин,— дейди сўнгра ўртоқ Ғуломов,— навбатдаги ишларни ҳал қилаётганда олға назар солиб туриш, келажакни кўриш, келажак учун ишлаш зарур деб таълим берган эди.

Янги ерлар ўзлаштирилаётган, шоликорлик кўп бўлгани учун еросги сувлари ер бетига яқин турган Тошкент областида пахтачиликнинг истиқболини таъминламоқ учун ирригация-мелиорация шохобчаларини тартибга солиш ва тегишли ҳолатда сақлаш ишларини муттасил ва планли равишда олиб бориш керак.

Аммо фактлар шуни кўрсатадики, кейинги беш йил ичида область колхозларида 55 минг гектар ер ўзлаштирилган бўлса ҳам, суғориладиган ерлар фақат 30,3 минг гектар кўпайди, холос. Фақат 1958 йилнинг ўзида колхозлар ва совхозларда 5 минг гектардан кўпроқ ер қишлоқ хўжалик оборотидан чиқиб қолди.

Шу муносабат билан докладда «Главголодностепстрой» (Саркисов, Терситский, Требенко ўртоқлар) қаттиқ танқид қилинди. Бу трест ўтган уч йил мобайнида областга 54 минг гектар янги ер ўрнига фақат 24 минг гектар янги ер берди, 1959 йилда эса 9,3 минг гектар ўрнига атиги 5 минг гектар янги ер берди. «Главголодностепстрой» янги ерларни ўзлаштиришни эскидан экилиб келаётган ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш билан қўшиб олиб бормаётганлиги сабабли, Мирзачўл районларида эскидан экилиб келаётган ерларнинг анча қисми қишлоқ хўжалик оборотидан чиқиб қолди.

Агар биз,— дейди докладчи,— чинакам хўжайин бўлишни истар эканмиз, агар биз ўткинчи, вақтинча муваффақиятларга интилмасдан, балки муттасил мўл ҳосил олишни таъминлашга интилар эканмиз, у ҳолда биз хўжаликлараро ва хўжаликлар ичидаги коллектор-зовур шохобчаларининг ҳаммасини жуда яхшилаб тозалаш ишига дарҳол, шу бугунданоқ киришмоғимиз керак.

«Главголодностепстрой» раҳбарлиги ўз ишини тубдан қайта қуриши лозим. У ўз фаолиятида янги ерларни ўзлаштиришни эскидан экилиб келаётган ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш билан, Мирзачўл районларидаги пахта далаларининг ирригация-мелиорация ҳолатини яхши таъминлаш билан амалда қўшиб олиб бориши керак.

Область колхозларида ва совхозларида шоли экишни ва сувдан фойдаланишни қатъиян тартибга солиш зарур.

Алмашлаб экишларни жорий қилиш ва ўзлаштириш деҳқончилик маданиятини ошириш учун жуда катта аҳамиятга эга. Яқин 2—3 йил ичида бедапояларни шундай кенгайтиришимиз кераккн, бунинг натижасида бир далага маккажўхори эккан ҳолда, пахта-беда алмашлаб экишга ўтиш мумкин бўлсин.

Бунинг учун, биринчидан, ҳамма колхозлар, совхозлар ва район ташкилотларидан беда экиш планларини ҳеч сўзсиз бажаришни талаб қилиш ва, иккинчидан, алмашлаб экиш далаларида бедапояларни тўғри жойлаштиришни, уруғлик участкалари ажратиб қўйишни, бедадан мўл ҳосил олишни таъминлаш керак.

Беда уруғчилиги ишини қатъиян тузатиб олишимиз лозим. Ҳозирча бу иш яхши бормаётир. Колхозлар ва совхозлар ҳатто ўз бедапояларидан ҳам жуда кам қуруқ беда ва беда уруғи олмоқдалар. Сабаб? Бунинг сабаби шуки, бедани парвариш қилиш агротехникасига эътибор берилмаётир, бедани бир мавсумда 4—5 марта ўриб олиш ўрнига, фақат 2—3 марта ўриб олинмоқда. Уруғликка ажратилган бедапояларни яхши парвариш қилинса, ҳар бир гектардан камида 3—4 центнер беда уруғи олиш мумкин. Аммо ҳозирча бир центнердангина уруғлик олинмоқда. Шундай ҳосил олаётган хўжаликлар ҳам кўпчиликни ташкил қилмайди.

Бедага эътиборсизлик билан қарашга хотима бериш, беда экиш планини ҳеч сўзсиз бажарилишини таъминлаш ва шу тариқа алмашлаб экишларни жорий қилишни тезлатиш, чорвачиликнинг ем-хашак базасини мустаҳкамлаш керак.

Пиллачилик ишини ҳам жиддий равишда тузатиб олишимиз зарур. Қишлоқ хўжалигининг бу тармоғига аҳамият берилмаганлиги натижасида кейинги йилларда пиллачилик орқада қолиб кетди. Бунинг сабабларидан бири шуки, тутзорлардан нотўғри фойдаланилди.

Ишни шундай ташкил қилиш кераккн, пиллачилик муттасил юксалиб борадиган бўлсин. Тутзорларни ҳамма чоралар билан кенгайтириб бориш, колхоз ва совхозлардаги йўлларнинг бўйларига, ариқларнинг ёқаларига кўпроқ тут ўтказиш зарур. Ўз-ўзидан маълумки, қурт боқиш учун керакли бинолар ҳам қуриш керак. Оржоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозида махсус қурилган янги бинода бу йил 100 қутига яқин қурт боқилди. Натижада илгари қурт боқиш билан банд бўлиб келган кишилардан 30 процентидан кўпроғини бошқа ишларда фойдаланиш имконияти туғилди. Бошқа колхозлар ҳам ўртоқ Матқобиловдан ибрат олиб, қурт боқиш биноларини қуришлари керак. Бундай махсус бинолар қуриш мумкин ва бунинг фойдаси жуда катта.

Бу йил Тошкент области пилла тайёрлаш давлат планини ва мажбуриятни муддатидан олдин бажарди. Шу билан бирга баъзи районлар, жумладан Паркент, Бўка, Юқори Чирчиқ, Пискент, Оққўрғон районлари, Янгиер, Олмалиқ, Оҳангарон шаҳарлари ҳамма имкониятлар бўлишига қарамай, пилла тайёрлаш планини бажармадилар.

Докладчи Бекобод районидаги колхозлар ва совхозларда пилла тайёрлаш плани нима сабабдан бажарилмаганлигига алоҳида тўхталиб ўтди. Бекобод район партия комитетининг секретари ўртоқ Каримов, пилла тайёрлаш плани албатта бажарилади, район пландан анча ортиқ пилла топширади деб обкомга муттасил ваъда бериб келган эди. У Бекободда қурт боқиш учун тут етишмайди, шу сабабли Боёвут районидан Бекободга тут барги олиб келиш учун Боёвут райони билан гаплашиб бу масалани ҳал қилишда ёрдам беришни илтимос қилди. Боёвут районининг раҳбарлари бу таклифга рози бўлдилар. Хўш, амалда нима бўлиб чиқди? Бекободнинг ўзидаги тут дарахтларидан 50 проценттан кўпроғи фойдаланилмай қолиб кетди. Бекобод районининг раҳбарлари районда қанча туп тўт дарахти борлигини билмадилар, лавзларида турмадилар, социалистик мажбуриятни бажаришга масъулиятсизлик билан қарадилар.

Область партия комитети пиллачилик соҳасида етти йиллик учун қабул қилинган социалистик мажбуриятни қайта кўриб чиқиш керак деган вазифани қўяди. Хўжаликнинг бу тармоғига энг кўп эътибор берилса, мажбуриятни етти йил ичида эмас, балки 3—4 йил ичида бажариш, Тошкент областини республиканинг пиллачилик соҳасида етакчи областларидан бирига айлантириш, пилла етиштиришни 1965 йилга бориб, 2 минг 860 тоннага етказиш ва шу тариқа Андижон областига етиб олиш, балки ундан ҳам ўзиб кетиш учун тўла имконият бор. Бу реал вазифадир. Бу вазифани амалга ошириш устида енг шимариб ишламоқ керак.

Докладда чорвачиликни ривожлантириш масалаларига кўп эътибор берилди.

Умуман областда 1959 йилнинг 1 июнигача колхозлар ва совхозларда чорва моллар сони кўпайган бўлса ҳам, Оққўрғон, Бекобод, Бўстонлиқ, Қуйи Чирчиқ ва бошқа районларда чорва моллар сони камайиб кетди. Чорва молларининг нобуд бўлиши ҳали ҳам кўп. Сигир ва чўчқалардан бузоқ ва чўчқа болалари кам олинмоқда. Чорва молларни қўлда ва яйловда боқиб семиртириш бутунлай қониқарсиз ташкил этилган, бунинг натижасида чорва моллар кўп сўйилмоқда.

Областда ҳар бир қорамолнинг ўртача тирик вазни 190 килограммни ташкил қиладики, бу жуда оз, албатта. Агар районларни олиб қарасак, чорва молларнинг ўртача вазни турли районларда турлича эканлигини кўрамиз. Қорамолнинг ўртача тирик вазни Боёвутда 217 килограмм бўлса, Бекободда 122 килограмм, Гулистонда 199 килограмм, унинг қўшниси Верхне-волинск районида эса 123 килограмм, Мирзачўлда 210 килограмм, Ўрта Чирчиқ районида 142 килограмм, Паркентда қорамолнинг ўртача вазни 106 килограммни, совхозларда эса чўчқаларнинг ўртача вазни 117 килограммни ташкил қилади. Бундан чиқди Паркентда чўчқалар сигирдан кўпроқ гўшт қилар экан.

Сигирлардан соғиб олинаётган сутнинг ялпи миқдори шу йилнинг беш ойи ичида ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан область колхозлари ва совхозларида 1910 тонна ёки 8,4 процент кўпайди, ҳар бир сигирдан соғиб олинаётган сутнинг ўртача миқдори эса 33 килограмм ёки 4,7 процент кўпайди. Лекин областда сут етиштиришнинг ўсиш суръати ҳали ҳам паст, баъзи районларда эса ҳатто камайиб кетди. Сут етиштиришни ўтган беш ой ичида ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан Бўка райони 9,6 процент, Чиноз райони 5 процент, Гулистон райони 3,3 процент, Верхне-волинск райони 2,8 процент камайтириб юборди.

Областда чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш соҳасида чўчқачиликни, паррандачиликни ва қуёнчиликни ривожлантириш сингари резервлардан ёмон фойдаланилмоқда.

Чорвачиликни кескин равишда юксалтиришни таъминлайдиган самарали тадбирлар ишлаб чиқиш керак,— дейди докладчи. — Ўрдак ва ғозларни, шунингдек қуёнлар, курканларни кўпайтиришга кўпроқ эътибор бериш зарур. Улар гўшт етиштиришни кўпайтирадиган катта резервдир.

Агар биз чорвачилик ишини астойдил тузатмоқчи бўлсак, ем-хашак базасини мустаҳкамлашга, аввало маккажўхори етиштиришни кўпайтиришга давлат иши деб қараб, шунга яраша ҳаракат қилишимиз зарур.

КПСС Марказий Комитети, шахсан ўртоқ Н. С. Хрушчев дон ва силос учун маккажўхори етиштиришга қанчалик аҳамият бераётганликлари маълум. Кўпроқ дон ва хашак олмоқ учун маккажўхорининг аҳамияти жуда катта эканлиги энди ҳаммага маълум бўлиб қолди. Лекин афсуски, маккажўхори етиштиришга ҳали ҳам жиддий эътибор берилмаётир.

Кўп колхозларда ва совхозларда маккажўхори экинларини парвариш қилиш жуда ёмон бормоқда. Масалан, Ўрта Чирчиқ районида 2101 гектар ерга маккажўхори экилган, аммо 5 июнгача 946 гектар ерда кўндалангига культивация ўтказилди, 1373 гектар ерда эса узунасига культивация ўтказилди. Маккажўхори экилган ерлардан 1202 гектари суғорилди ва 742 гектарида кетмон чопиғи ўтказилди.

Паркент районида маккажўхори экинларига масъулиятсизлик билан қаралмоқда. Бу районда маккажўхори экинлари ўз ҳолига ташлаб қўйилган деса бўлади. Обком бюроси яқинда бу масалани муҳокама қилиб, яқин кунларда район партия комитетининг пленумини чақиришни ва райком секретари ўртоқ Нуритдинов, район ижроия комитетининг раиси ўртоқ Содиқхўжаев маккажўхори экинларини парвариш қилиш ишларига қониқарсиз раҳбарлик қилаётганликлари сабабли уларни ишда қолдириш-қолдирмаслик масаласини шу пленумда муҳокама қилишни таклиф этди.

Маккажўхори экинларини парвариш қилишни машиналаштириб, мўл ҳосил олишга муваффақ бўлган донгдор механизаторлардан Ғиталов ва Мануковский ўртоқларнинг тажрибалари бизнинг областимизда жуда кам ёйилмоқда ва жорий қилинмоқда.

Областдаги баъзи хўжаликларнинг тажрибаси маккажўхори билан астойдил шуғулланилса яхши натижаларга эришиш мумкинлигини кўрсатиб турибди. Янгийўл районидаги Сталин номли колхоз ва Оржоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхози маккажўхорининг ҳар бир гектаридан 800 центнер кўкпоя олмоқдалар. Сирдарё районидаги Ленин номли колхоз 700—800 центнердан кўкпоя олмоқда. Модомики, Ортиқов, Матқобилов ва Бездетний ўртоқлар шундай натижага эришган эканлар, бошқа колхозларнинг раислари маккажўхоридан нега шундай мўл ҳосил ололмайдилар?

Пахтага қандай эътибор берилаётган бўлса, маккажўхорига ҳам шундай эътибор бериш керак. Кимки, маккажўхорига аҳамият бермаса, у чорвачиликни юксалтиришга путур етказган бўлади.

Сабзавот, картошка ва полиз экинлари маҳсулотлари етиштириш соҳасида,— дейди сўнгра ўртоқ Ғуломов, — ўтган йилларда катта хатоларга йўл қўйдик. Сабзавот, картошка ва қовун-тарвуз етиштиришни, яъни шаҳарлар ва саноат марказларидаги ишчилар, хизматчилар, инженер-техник ходимларнинг таъминотини яхшиламоқ учун жуда зарур бўлган шу маҳсулотларни етиштиришни йилдан-йилга кўпайтириб бориш ўрнига ўтган йилларда областда сабзавот, картошка ва қовун-тарвуз экиладиган ерларни камайтириб юборилди, бу экинларнинг ҳосилдорлиги ва ялпи ҳосили пасайиб кетди. Шуни айтиб ўтиш кифоя қиладики, 1958 йилда 1956 йилдагига нисбатан сабзавот экилган майдон 1,4 минг гектар, картошка экилган майдон 1,5 минг гектар камайиб кетди. Шу вақт ичида картошканинг ялпи ҳосили 8,6 минг тонна, сабзавотларнинг ялпи ҳосили 4,2 минг тонна камайди.

Партия Марказий Комитети бюроси ва республика ҳукуматининг областимиз шаҳарларидаги аҳолини, айниқса Тошкент аҳолисини сабзавот, картошка ва полиз экинлари маҳсулотлари билан таъминлашни тубдан яхшилаш тўғрисидаги қарори Марказий Комитетнинг XI пленумидан кейин кўрилган муҳим тадбирларнинг бири бўлди. Ихтисослаштирилган бир қанча совхозлар тузилди, Қорасув ва Калинин районлари маъмурий жиҳатдан Тошкент шаҳрига ўтказилди, шаҳар атрофи зонасида 1958 йилдагига нисбатан картошка экилган майдон 3510 гектар, сабзавот экилган майдон 1902 гектар, қовун-тарвуз экилган майдон 932 гектар кўпайтирилди.

Область партия комитети ва область ижроия комитети Марказий Комитет бюросининг ва республика ҳукуматининг қарорларига мувофиқ сабзавотчиликни юксалтирмоқ учун бир қанча чоралар кўрмоқда.

Сабзавот экинлари ва картошка экиш ва бу экинларга ишлов бериш ҳозирча қониқарли даражада бормаётган бўлса ҳам, лекин ҳосилнинг кўриниши чакки эмас, деб бемалол айтиш мумкин. Эндиги вазифа шуки, биз бу экинлардан ҳақиқатан ҳам мўл ҳосил олишни таъминлашимиз керак.

(ДАВОМИ УЧИНЧИ БЕТДА).

БУТУН КУЧ — СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТНИ БАЖАРИШГА!

(БОШИ ИККИНЧИ БЕТДА)

Қорасув районидаги «XXI партсъезд» совхозида трактор-далачилик бригадасининг бошлиғи ўртоқ Муҳитдинов сабзавотчиликда илғор агротехникани кенг жорий қилиш, дала ишларини энг кўп даражада машиналаштириш, етти йилликнинг биринчи йилида сабзавот, картошка ва қовун-тарвузлардан мўл ҳосил олиш ҳаракатини бошлаб юборди. Биз бу ташаббусни қўллаб-қувватлаб кенг ёйишимиз керак.

Сабзавотчилик соҳасида экиш планларининг ҳеч сўзсиз бажарилишига, ҳосилдорликни ошириш юзасидан берилган топшириқларни тўла бажаришга, сабзавотчилик ва картошка етиштиришни юксалтириш соҳасида бу йил мустаҳкам негиз яратишга, шу тариқа яқин йиллар ичида аҳолининг сабзавот, картошка, қовун-тарвузга бўлган эҳтиёжини ўз областимизда етиштирилган маҳсулот билан тўла қондирадиган бўлишга эришмоғимиз зарур. Вазифа яна шундан иборатки, боғдорчилик ва узумчиликни ҳам зўр бериб ривожлантиришимиз лозим.

Докладда каноп ва жут етиштиришни кўпайтириш, бу соҳада қолоқ колхозларни илғорлар даражасига етказиб олиш, каноп уруғи етиштириш ишини тубдан яхшилаш зарурлиги ҳам уқтириб ўтилди.

Докладнинг алоҳида боби совхозларга бағишланди. Кейинги йилларда совхозлар пахтанинг ҳосилдорлигини, чорвачиликнинг маҳсулдорлигини камайтириб юбордилар, фойда олиш ўрнига кўп зарар бердилар, бу йил ҳам қишлоқ хўжалик ишларини бажаришда орқада қолмоқдалар.

Бундай аҳволга ортиқ чидаб бўлмайди. Вазифа шуки, совхозлар бу йил пахтадан энг кўп ҳосил бериббгина қолмасдан, ўтган йиллардан қолган зарарларнинг ўрнини ҳам қоплашлари керак. Бунинг учун совхозларни малакали кадрлар билан мустаҳкамлаш, социалистик мусобақани кенг ривожлантириш, барча агротехника тадбирларини белгиланган муддатларда ва юксак даражада ўтказишни таъминлаш зарур.

Областимизда ишлаётган кадрларнинг катта кўпчилиги,—дейди сўнгра ўртоқ Ғуломов,— КПСС XXI съезди қўйган вазифаларни муваффақиятли равишда амалга оширмоқ учун жонбозлик билан меҳнат қилмоқдалар.

Лекин айрим ходимларимиз консерваторлик қарашларини ҳали ҳам тарк қилганлари йўқ, турмушдан орқада қолганлар, ўз устларида ишламаётирлар, теварак-атрофларида бўлаётган ҳодисаларни пайқамаётирлар, эскича ишламоқдалар.

Улуғ Ленин **«... ҳар бир кишининг** муайян, қаттиқ ва аниқ белгиланган ишга ёки иш қисмига **шахсан** ва амалда масъул бўлмоғига албатта эришмоқ лозим» деб талаб қилган эди. У «... ҳар бир айрим кишига қандай иш топширилганлиги масаласида ҳукм суриб келаётган мужмалликка, ноаниқликка ва шундан келиб чиқаётган тўла масъулиятсизликка қарши раҳимсиз кураш олиб борилсин» деб айтган эди.

Ленининг бу кўрсатмалари бизнинг ишимизда ҳамиша қўлланма бўлиши лозим.

Бироқ айрим ўртоқлар бу энг зарур принципни бузаётганликларига, топширилган иш учун ўзларининг жавобгар эканликларини сезмай қолганликларидан кўз юмиш ярамайди. Ҳатто улар баъзан алдаш ва кўзбўямачилик қилишга қадар бориб етмоқда.

Янгийўл районидаги Свердлов номли колхоз раиси Мусаев, Гулистон районидаги Фрунзе номли колхоз раиси Тоғаев, Ўрта Чирчиқ районидаги Свердлов номли колхоз раиси Муҳаммаджонов, Пискент район партия комитетининг секретари Латипов, Олмалиқ шаҳар партия комитетининг секретари Ноженкин ўртоқлар аҳволни бўяб кўрсатишга, камчиликларни яшириб, раҳбар партия ва совет органларини алдашга уринганликларини докладчи қаттиқ танқид қилди.

Аҳволни бўяб кўрсатиб, жамоатчиликни алдаш баъзи кишиларнинг миясида қолган ўтмиш сарқитидир. Бу ҳол оммавий-сиёсий, тарбиявий ишларни ҳали ҳам яхши ташкил қилмаганлигимизни, баъзи жойларда давлат ва партия интизоми ҳали ҳам юксак даражага кўтарилмаганлигини кўрсатади.

Аппаратимизнинг ҳамма звеноларида давлат ва партия интизомига жуда қаттиқ риоя қилинишини таъминлаш, кадрларни танлаш, кўтариш ва уларни жой-жойига қўйиш ишини кескин равишда яхшилаш, ҳамма ходимларни танқид ва ўз-ўзини танқид руҳида, хатолар ва камчиликларга нисбатан муросасиз бўлиш руҳида, социалистик интернационализм руҳида тарбиялаш керак.

КПСС Марказий Комитетининг Сталин области тўғрисидаги маълум қарорига, Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети XII пленумининг қарорларига амал қилиб, меҳнаткашлар орасида олиб борилаётган оммавий-сиёсий ишларни ҳар томонлама кучайтириш, коммунистлар ва комсомолларнинг авангардлик ролини ошириш зарур.

1959 йил, — дейди пировардида ўртоқ Ғуломов,— сизлар билан биз учун алоҳида йилдир. Бу йил шонли ленинча партиямизнинг XXI съезди бўлган йилдир, улуғ етти йилликнинг биринчи йилидир. Бизнинг бурчимиз шуки, бу йил область халқ хўжалигини юксалтирмоқ учун зарур бўлган ҳамма ишларни қилишимиз керак. Область партия ташкилоти омманинг юксалиб бораётган сиёсий ғайратига ва меҳнатдаги активлигига бошчилик қилиб, ватанимиз олдида зиммамизга олган социалистик мажбуриятларимизни бажаришни таъминлай олишига шак-шубҳа қилмаймиз.

Ўртоқ Р. Ғ. Ғуломов доклади юзасидан музокаралар бошланди.

Сўзга чиққан ўртоқлар КПСС XXI съездининг тарихий қарорлари колхозчилар, совхоз ва РТС ходимларининг меҳнат ва сиёсий ғайратини жуда юксалтириб юборганлиги тўғрисида, қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва аввало пахта етиштириш соҳасида олган мажбуриятларини шараф билан бажаришга астойдил интилаётганликлари ҳақида гапирдилар. Пленум қатнашчилари партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг, колхозлар, совхозлар ва РТСларнинг ишларидаги камчиликларни ишчанлик билан очиб ташладилар, бу камчиликларни тез йўқотишга, ғўза ва бошқа экинларнинг барвақт етилишини, чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришни таъминлашга ёрдам берадиган ташкилий ва агротехника тадбирларини амалга ошириш зарурлигини айтдилар.

Верхне-волинск район партия комитетининг секретари **Ғ. Қодиров** биринчи бўлиб сўзга чиқди.

Район меҳнаткашлари 1959 йилда 26 минг 600 тонна пахта, 14 минг 400 килограмм пилла етиштириш, гўшт етиштиришни 5 минг 300 центнерга, сут етиштиришни 15 минг 800 центнерга етказиш мажбуриятини олдилар.

Район пиллачилари социалистик мусобақани кенг авж олдириб, ўз мажбуриятларини муддатидан олдин бажардилар.

Ҳозир район колхозлари ва совхозларининг меҳнаткашлари чорвачилик маҳсулотларини давлатга сотиш ярим йиллик планларини муддатидан олдин бажариш чораларини кўрмоқдалар.

Пахта етиштириш соҳасида олган мажбуриятларимизни ҳеч сўзсиз бажаришни таъминламоқ учун, — дейди ўртоқ Қодиров, — ўзимизнинг бутун кучимизни сарфламоқдамиз. Чигитни қисқа муддатларда экиб олдик, ғўза бир текисда униб чиқди. Пахта майдонининг ярмидан кўпроғига чигитни квадрат-уялаб экдик, 12,5 минг гектар майдондаги ғўзани икки томонлама культивация қилмоқдамиз. Район пахтакорлари ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, бу йил камида 1 минг 250 тонна пахтани машинада териб топширишга қарор қилдилар.

Сўнгра ўртоқ Қодиров ғўзага ишлов беришдаги жиддий камчиликларни айтиб ўтди. «Социализм» ва «Гулистон» совхозларида дала ишлари айниқса ёмон олиб борилмоқда. Бир қанча колхозларда бўлгани каби бу хўжаликларда ҳам агротехника талабларини бузиш фактлари содир бўлмоқда, ваҳоланки 1 минг 500 гектар ердаги ғўза айниқса кучли парваришга муҳтождир.

Мавжуд камчиликларни тугатиш, ғўзаларни яхши парвариш қилишни таъминлаш ва пахтанинг барвақт очилишига эришиш учун районда бир қанча тадбирлар ишлаб чиқилди. Ғўзага ишлов бериш суратларини ошириб, икки томонлама яхши сифатли культивация қилишни таъминлаш ва бегона ўтларни тезлик билан йўқотиш учун, — дейди ўртоқ Қодиров, — тракторлар ва одамларнинг асосий қисми қолоқ участкаларда ишлашга сафарбар қилинди. Бу участкаларда ғўзалар органик-минерал ўғитлар билан озиқлантирилди. Қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши кураш, айниқса райондаги кўп майдонларга ёйилган зарпечакка қарши кураш жуда кучайтирилди.

Сўнгра ўртоқ Қодиров область қишлоқ хўжалик бошқармаси раҳбарлари ўз ваъдаларини бажармаганликларини танқид қилди. Жумладан у айтдики, хўжаликларни материал-техника билан таъминлаш қониқарсиз бормоқда. Районда тракторлар етишмайди. Бундан ташқари резиналар ва запас қисмлар етишмаслиги орқасида бор тракторлардан ҳам фойдаланиб бўлмаётир. Резина йўқлиги сабабли кўп автомашиналар тўхтаб ётибди.

Ўртоқ Қодиров «Главголодностепстрой» раҳбарларини ҳам қаттиқ танқид қилди. Улар ерларни ўзлаштириш учун тайёрлаб бермаётганликлари натижасида кўп колхозлар экиш планларини бажармаётирлар. Жумладан ўртоқ Қодиров қурилиш-монтаж бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Трибенкони танқид қилди. Бу ўртоқ кўп ваъда қилган бўлса ҳам, лекин экин экиш учун янги ерларни шу вақтгача тайёрлаб бергани йўқ.

«Оққўрғон совхозининг директори ўртоқ **Ж. Акрамов** минбарга чиқади.

Совхоз коллективи, — дейди у,— ўтган йилги хатоларни тузатиб, бу йил 1958 йилдагига қараганда анча кўп қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштириб бериш учун бутун кучини сарфламоқда. Совхоз меҳнаткашлари пилла етиштириш мажбуриятини бажарганликлари тўғрисида, гўшт топширишнинг ярим йиллик топшириғини бажарганликлари тўғрисида рапорт бердилар. Сут топшириш ярим йиллик планини бажариш учун ҳам конкрет чоралар кўрилди. Совхозда беданинг биринчи ўримидан 1,5 минг тонна қуруқ беда тайёрлаб қўйилди.

Сабзавот, картошка ва қовун-тарвуз экиш плани ошириб бажарилди, маккажўхори экинларига биринчи ишлов беришни тамомладик.

Бутун пахта майдонида ғўза қатор оралари икки томонлама машинада культивация қилинмоқда.

Ҳозирги кунда, — дейди ўртоқ Акрамов, — бутун совхозда ғўзага икки марта ишлов берилди, учинчи марта узунасига ва кўндалангига культивация қилинмоқда. Ғўзалар минерал ўғитлар билан икки ярим марта озиқлантирилди. 4 минг 800 гектар ердаги ғўза биринчи марта суғорилди.

Самандаров, Ражабов, Аҳмедов, Олимжонов ва бошқа ўртоқлар раҳбарлигидаги илғор бўлимлар ва трактор-далачилик бригадаларининг кўпчилик ерларида ғўза ёппасига шоналаш даврига кирди, ғўзаларнинг кўпчилигида 3 — 4 — 5 тадан шона бор.

Бироқ ғўзанинг аҳволини анализ қилиш унинг ривожланиши 1956 йилнинг шу вақтидагига нисбатан бирмунча орқада қолаётганлигини кўрсатади. Масалан, 650 гектар ердаги ғўза ҳали шонага кирган йўқ.

Ҳозирги вақтда ҳар бир участканинг шароитига қараб бир қанча тадбирлар амалга оширилмоқда. Бу тадбирлар ривожланишда орқада қолаётган ғўзаларнинг ўзини ўнглаб олишига ёрдам беради.

Ўртоқ Акрамов ўз нутқида хўжаликни рентабель қилиш масалаларига кўп эътибор берди. Бу йил бўлимлар ва хўжалик ҳисобида ишлаётган бригадаларнинг коллективлари совхозимизнинг ўтган йил планни бажармай кам пахта берганлиги ўрнини тўлдиришни ва совхозимиз кўрган зарарнинг ўрнини қоплашни таъминлайдиган чораларни совхоз мутахассислари билан бирликда ишлаб чиқдилар. Жумладан ғўзани парвариш қилишга сарф бўлаётган бевосита харажатларни камайтириш, пахтанинг кўпроқ қисмини машинада териб олиш, топшириладиган пахтанинг сортини яхшилаш, маъмурий-бошқарув аппаратини қисқартиш ва, энг муҳими қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини ошириш йўли билан совхозни рентабель хўжаликка айлантириш таъминланади.

Масалан, ҳар бир бригада ўзига қарашли майдонларнинг ҳаммасида ғўзани кетмонсиз ишлаш вазифасини ўз олдига қўйди. 3 минг 800 гектар пахта майдони машинада териш учун ажратиб қўйилди. Пахтаси машинада териб олинадиган далаларда пахтанинг барвақт очилишини таъминлашга, ғўзанинг ётиб қолмаслигига энг кўп эътибор берилаётир. Шу сабабли ғўзани айниқса азотли ўғитлар билан ўғитлаш ишлари бутун совхозда 10 июнгача тамомланди. Ҳозир совхоз пахта териш ва кўсак чувиш машиналарини ремонт қилишга киришди. Пахтани машинада теришни муваффақиятли ўтказмоқ учун, — дейди Акрамов, — ғўза баргларини тўктиришни энг яхши муддатларда ва юқори сифатли қилиб ўтказиш керак.

Ўртоқ Акрамов хўжаликларни кальций силикати билан таъминлашни бирмунча яхшилаш масаласини қўйди. Таъминловчи ташкилотлар совхозларга яхши сифатли химикатлар етказиб бериш ғамини ҳозирданоқ ейишлари, ўтган йилги хатоларга йўл қўймасликлари керак, чунки ўтган йил ғўза баргларини тўктириш учун ўз сифатини йўқотган химикатлар берилган эди.

Тожикистон пахтакорлари ўзаро текшириш бригадасининг раҳбари, Тожикистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси ўртоқ **М. Раҳматовга** сўз берилади.

У Совет Иттифоқи халқларининг бузилмас қардошларча дўстлиги тўғрисида гапиради. Икки республика пахтакорлари ўртасидаги социалистик мусобақа ажойиб традиция бўлиб қолди. Бу мусобақа Ўзбекистон ва Тожикистон меҳнаткашларига Ватанимизни «оқ олтин» билан таъминлаш учун курашда янги ғалабаларга эришишга ёрдам бермоқда.

Ўртоқ Раҳматов Тошкент области пахтакорлари КПСС XXI съездининг қарорларини амалга ошириш соҳасида жиддий иш қилганликларини қайд қилиб, ғўзани парвариш қилиш, чорвачилик маҳсулотлари етиштириш соҳасидаги камчиликларга пленум қатнашчиларининг эътиборини жалб этди.

Жумладан у, кўп колхозлар ва совхозларда ғўза тупларининг қалинлиги зарур миқдорда эмаслигини кўрсатиб ўтди. Бир қанча хўжаликларда ғўзани ўт босиб мажмағил қилиб қўйган. Верхне-волинск, Гулистон, Юқори Чирчиқ, Пискент, Бўка, Ўрта Чирчиқ ва бошқа районларнинг бир қанча хўжаликларида биз шу камчиликларни кўрдик. Оққўрғон районининг колхозларида кўп ерларда ғўзаларни ўт босиб кетганлиги аниқланди. Бу районда далаларда ишлаб турган тракторларни онда-сонда кўрасиз, аммо машиналар бажариши мумкин бўлган кўп ишларни одамлар қўлда бажармоқдалар.

1 ва 2-«Далварзин», 3-«Боёвут», Бушуев номидаги, «Оққўрғон», «Гулистон», «Ўзбекистон беш йиллиги» ва бошқа совхозларда ғўзани культивация қилиш, озиқлантириш, суғориш вақтида кўп жойларда агротехника қоидалари бузилмоқда.

Ўртоқ Раҳматов уқдириб айтдики, пахтакорлар ҳамма участкаларда чигитни бир текисда ундириб олиш, ғўзани ўз вақтида яганалаш ва чеканка қилиш сингари пахта етиштиришдаги муҳим ишларга асосий эътиборларини қаратишлари лозим. Аммо совхозлар ва колхозларнинг кўп участкаларида ғўза ҳанузгача ягана қилинмаган. Бу иш, айниқса, Чиноз, Боёвут, Оққўрғон, Бўка, Гулистон районларида чўзилиб кетган. Бу ҳол ҳар бир туп ғўзада тахминан бир-икки дона кўсакдан олинадиган биринчи сорт пахта бой бериб қўйилганлигини, шу билан бирга ғўзанинг умумий ривожланиши кечикиб қолганлигини кўрсатади.

Областда ғўзага ишлов беришга 23 апрелда киришилган бўлса ҳам, кўп районларда бу иш жуда суст бормоқда. Областнинг 10 районида биринчи узунасига культивация ўтказиш ҳали ҳам тугагани йўқ, Юқори Чирчиқ, Пискент, Бўка, Оққўрғон районларининг колхозлари бу ишда сусткашлик қилмоқдалар.

Ғўза қатор ораларини кўндалангига культивация қилиш ишлари ҳам кўп жойларда кўнгилдагидек эмас.

Ғўза қатор оралари кетмонсиз ишлаётган участкаларда ўтоқ қилиш суст бораётир. Пахта майдонларининг учдан бир қисмида ўтоқ ҳали ҳам тамомлангани йўқ. Бу, техника ва ишчи кучидан етарли фойдаланилмаётганлигининг натижасидир.

Ғўзани озиқлантиришда катта камчиликлар бор. Кўп участкаларда ғўза сульфат натрий билан эмас, балки нуқул сульфатнинг ўзи билан озиқлантирилмоқда ва бу билан агротехника қоидалари қўпол равишда бузилмоқда.

Кўп ерларда ғўзани ўргимчаккана босиб кетганлигини, баъзи ерларда кузги тунлам пайдо бўлганлигини, аммо бу ҳашаротларга қарши тузук кураш олиб борилмаётганлигини кўрдик.

Ғўзани парвариш қилишни яхшилаш учун шошилинч чоралар кўрилмаса бу камчиликлар ҳосилга катта зарар етказиши мумкин.

Тожикистон пахтакорлари бригадасининг раҳбари область чорвадорларининг бир қанча камчиликларини ҳам танқид қилиб ўтди.

Пировардида ўртоқ Раҳматов Ўзбекистон пахтакорларига, партия, совет ва қишлоқ хўжалик ташкилотларининг раҳбарларига бригада аъзоларини қардошларча самимий кутиб олганликлари учун ташаккур айтди ва Тошкент области меҳнаткашлари Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг раҳбарлигида етти йилликнинг биринчи йили— 1959 йилда олинган социалистик мажбуриятларни муваффақиятли бажарадилар деб қаттиқ ишонч билдирди.

Боёвут районидаги «Коммунизм» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони ўртоқ **Т. Латипов** колхозда чигит экишнинг дастлабки кунларида жиддий хатога йўл қўйилганлигини айтади. Бу хато шундан иборатки, правление атиги 600 гектар ерга чигитни квадрат-уялаб экишни планлаштирди.

— Область партия комитети бу хатомизни ўз вақтида кўрсатди, — деди ўртоқ Латипов, — ва биз ҳамма майдонга чигитни прогрессив усулда экдик.

Колхоз меҳнаткашлари пахтани эрта етилтириш учун қатъият билан кураш олиб бормоқдалар. Улар барча майдонларда муайян муваффақиятларни қўлга киритдилар. 2 минг гектар ердаги ғўза шоналай бошлади. Ҳозирги пайтда қолган 235 гектар ердаги ғўзани ҳам 15 июнга қадар шонага киритиш учун ҳамма чораларни кўрмоқдамиз.

Ўртоқ Латипов облплан адресига жиддий эътирозлар билдирди. Жумладан у, кўпинча хўжаликларнинг имкониятларини етарли даражада ҳисобга олмай планлар тузаётганлиги, ишлаб чиқариш планларини тез-тез ўзгартираётганлиги учун облпланни танқид қилди.

Ўртоқ Латипов тракторлар ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналари РТСда ремонт қилингандан сўнг уларни район қишлоқ хўжалик инспекциясининг вакили қабул қилиб олсин, деган таклифни киритди.

Бўка район партия комитетининг секретари ўртоқ **Т. Ражабовга** сўз берилади.

Район колхозлари ва совхозлари, — дейди у, — етти йилликнинг биринчи йилида камида 31 минг тонна пахта етиштириб, давлатга топшириш мажбуриятини олдилар. Район партия ташкилотининг бутун сиёсий ва ташкилий иши шу масъулиятли вазифани ҳал қилишга қаратилмоқда.

Ўртоқ Ражабов сўзида давом қилиб бундай деди: ғўзани парвариш қилишдаги камчиликларнинг асосий сабаби шуки, «XIX партсъезд», «Ленинизм», «Ленин йўли», «Октябрь 40 йиллиги» колхозларининг ва бошқа баъзи хўжаликларнинг раҳбарлари экинларнинг аҳволига танқидий кўз билан қарамаётирлар, бепарволик ва хотиржамликка берилиб кетдилар. Шунинг учун ҳам бу колхозларда техникадан ва одам ресурсларидан тўла фойдаланилмаётир.

Шу билан бирга, — дейди у, — тракторларнинг бекор туриб қолаётганлиги учун жиддий жавобгарлик область қишлоқ хўжалик бошқармасининг устига тушади, чунки у шу вақтгача колхозларни зарур запас қисмлар билан таъминламаётир.

Сўнгра ўртоқ Ражабов Кўкорол массивидаги ерларни ўзлаштириш ишларини бошлаб юбориш масаласини қўяди.

— Яқинда, — дейди у, — ўз сўзининг охирида Тожикистон пахтакорлари бизнинг пахта далаларимизни келиб кўрдилар. Мусобақадош ўртоқларимиз бизга яхши маслаҳатлар бердилар, камчиликларимизни кўрсатдилар. Биз Тожикистонлик дўстларимизга шуни айтишимиз керакки, Бўка районининг пахтакорлари очиб ташланган камчиликларни тузатиш учун зарур чораларнинг ҳаммасини кўрмоқдалар. Мусобақадош ўртоқларимиз бўлган қардош Тожикистон пахтакорларига районимиз меҳнаткашлари номидан астойдил ташаккур айтишга ижозат берингиз.

Сирдарё районидаги «Коммунизм» колхози трактор-далачилик бригадасининг бошлиғи ўртоқ **С. Абдуқодирова** сўзга чиқиб, бу йил ғўзани парвариш қилиш ишларини уюштиришдаги тажрибаларини айтиб берди. Бригада 60 гектар ерга чигитни 60х60 схемаси билан экди. Бутун майдонда ғўза қатор оралари икки марта комплекс культивация ва ўтоқ қилинди. 25 — 26 июнда ғўзага сув беришга киришамиз. Ҳозир ҳамма майдонларда ғўзалар шоналамоқда.

Ғўзамиз яхши ўсаётганлигини ва бошқа имкониятларимизни ҳам ҳисобга олиб, мажбуриятимизни қайтадан кўриб чиқишга, бу йил давлатга ҳар бир гектардан 40 центнерга етказиб пахта топширишга қарор қилдик.

Биз бу мажбуриятни бажариш учун курашиб, июнь ойининг охиригача ғўзани яна икки марта комплекс культивация қилишга, маҳаллий ва минерал ўғитларни аралаштириб ўғитлашга, суғоришни сифатли қилиб ўтказишга қарор қилдик. Юксак агротехника асосида ишлаб, ғўзани 20 июнга қадар ёппасига гулга киритамиз деган умиддамиз. 5 июлда чеканкага киришамиз.

Ҳозир бутун бригада дала шийпонига кўчиб чиқди, дала шийпонида колхозчилар учун бутун шароитни яратиб бердик.

Калинин район партия комитетининг секретари **Ғ. Мажидов**га сўз берилади. Шаҳар атрофи районлари шаҳарга қўшилганлиги, — дейди у, — сабзавотчилик ва чорвачилик хўжаликларимизнинг ишига яхши таъсир қилди. Шаҳар Совети ижроия комитети ва область ташкилотлари, шаҳар партия комитети бу хўжаликларга кўпроқ эътибор берадиган бўлиб қолдилар.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети ва Республика Министрлар Советининг Тошкент шаҳри аҳолисини сабзавот ва картошка билан таъминлаш тўғрисидаги қарори район қишлоқ хўжалик меҳнаткашларини, айниқса руҳлантириб юборди. Бу қарорда шаҳар атрофи колхозларига қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришда кенг ёрдам кўрсатиш чоралари белгилаб берилди. Совхозларнинг ишчилари, колхозчилар ва қишлоқ хўжалик мутахассислари бу қарорни муҳокама қилиб, ўз мажбуриятларини қайтадан кўриб чиқдилар, 1959 йилнинг ўзидаёқ икки баравар кўп картошка ва сабзавот, 2,5 баравар кўп қовун-тарвуз етиштиришга сўз бердилар.

Районга жуда катта ёрдам кўрсатилди: бизни техника, уруғлик картошка ва минерал ўғитлар билан таъминламоқдалар.

Районимиздаги хўжаликларни ўз оталигига олган Тошкент саноат ва қурилиш ташкилотлари бизга тузук ёрдамлашмоқдалар.

Колхозлар ва совхозлар эртаги сабзавот ва картошкани агротехника қоидаларига мувофиқ барвақт ва уюшқоқлик билаб экиб олдилар. Ҳозир бу экинлар яхши парвариш қилинмоқда, кечки картошка ва сабзавот экиш авж олиб кетди.

Картошка, сабзавот ва қовун-тарвуз экинларини парвариш қилишда йўл қўйилаётган камчиликларимиз докладда тўғри кўрсатиб ўтилди. Биз бу камчиликларни тузатиш чораларини кўрамиз.

Ўртоқ Мажидов сабзавот етиштириш ишларини кенг равишда механизациялаш зарурлигини уқтириб ўтди. Шаҳар атрофи хўжаликларининг ходимлари қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводларининг раҳбарлари ва конструкторларидан, мутахассисларидан сабзавот ва картошкани квадрат-уялаб экадиган машиналарни мумкин қадар тезроқ яратиб беришларини илтимос қиладилар.

Пленум қатнашчилари Янгийўл районидаги Киров номли колхознинг донгдор бригада бошлиғи **А. Ф. Полюнина**нинг сўзини жуда қизиқиб тингладилар. Ўртоқ Полюнина кўп йиллардан бери пахтачилик бригадасига раҳбарлик қилиб келмоқда. Унинг бригадаси бир марта ҳам пахта планини бажармай қолган эмас.

Бу йил бригада кам меҳнат ва маблағ сарфлаб кўпроқ ҳосил олишга интилмоқда. Бригада далаларида ғўза қатор оралари икки марта культивация қилинди, ғўзалар икки марта озиқлантирилди. Сув талаб бўлган участкалардаги ғўзаларга сув берилди.

Ўртоқ Полюнина бригадаси ўтган йил ўз бригадасидаги пахта ҳосилининг 86 процентини машинада териб топширди.

— Бу йил биз, — деди донгдор бригада бошлиғи, — етиштирган пахтамизнинг ҳаммасини машинада териб оламиз.

Сирдарё район қишлоқ хўжалик инспекциясининг бошлиғи **А. Аҳмедов сўзга** чиқиб, область партия комитетининг ўз вақтида берган кўрсатмаларида ва пленумдаги докладда ғўзани парвариш қилиш соҳасида кўрсатиб ўтилган камчиликларни тугатиш учун районда қандай чоралар кўрилганлигини айтиб берди. Ғўзани квадрат-уялаб экиш плани фақат колхоз раҳбарларининг айби билангина эмас, шу билан бирга мелиорация ва ерларни текислаш ишларини ўз вақтида таъминламаган «Мирзачульводстрой» ва «Главголодностепстрой»нинг айби билан ҳам бажарилмай қолди. Ҳозир районда кўрилган чоралар натижасида пахта майдонининг 95 процентидаги ғўза икки томонлама ишланмоқда. Ғўзага ишлов беришнинг иккинчи циклини асосан тамомладик. Илғор колхозлар, бригадалар, айниқса трактор-далачилик бригадалари учинчи ишлов беришни бошлаб юбордилар. Суғориш 0,4 марта ўтказилди, холос, чунки райондаги ғўзалар ҳали сув талаб бўлгани йўқ. Ғўзалар барвақт озиқлантирилди ва 20 апрелдан бошлаб, ғўза қатор ораларини ишлаш авж олдириб юборилди. 14 минг 948 гектар ерга чигит эккан бўлсак, шундан 12 минг гектарга яқин ердаги ғўза ёппасига шоналаб турибди. 800 гектар ердаги ғўзанинг ривожланиши анча орқада қолди, чунки бу янги ерлар бўлганлиги сабабли уни текислаш учун кўп вақт кетди ва чигит анча кечикиб экилди. Бу участкаларга алоҳида аҳамият берилди.

Ўртоқ Аҳмедов сўзида давом қилиб бундай деди: ҳар бир гектарда неча туп ғўза бўлиши тўғрисида, қачон ва қанча норма билан суғориш тўғрисида маҳаллий ходимларга ҳаддан ташқари қатъийлаштирилган стандарт тавсиялар беришнинг фойдаси йўқ. Маҳаллий ходимлар — колхозларнинг раислари, участкаларнинг дала мудирлари, бригадаларнинг бошлиқлари ўз далаларини, ўз шароитларини яхши биладилар, бу масалаларни ҳар ернинг шароитига қараб, яхшироқ ҳал қилиш учун уларнинг етарли тажрибалари бор.

Сирдарё районі колхозлари бу йил 3 минг гектар ердаги пахта ҳосилини машинада териб олишга сўз бердилар. Ҳар бир терим машинаси билан 40 гектар ернинг пахтасини териб олиш тавсия қилинганини ҳисобга олганда бизга 74 машина керак бўлади, аммо районимизда 41 та терим машинаси бор. Лекин етишмаган 23 машинани қачон олишимиз тўғрисида на область қишлоқ хўжалик бошқармаси ва на бошқа ташкилотлар конкрет бир гап айтмаётирлар. Айрим колхозларнинг раҳбарлари биз янги машиналар сотиб оламиз деган важ билан эски машиналардан фойдаланишни истамаётирлар. Ваҳоланки, техникани пахта теримига тайёрлашни ортиқ кечиктириб бўлмайди.

Сўнгра ўртоқ Аҳмедов алмашлаб экишларни жорий қилишдек муҳим масалага тўхталиб ўтади. Сирдарё районидаги 12 колхознинг ҳаммаси алмашлаб экишни ўзлаштиришга киришмоғи учун тўла имконият бор. Биз шунга қарор қилиб қўйганмиз. Демак, биз 2 минг гектарга яқин ерни ўзлаштиришимиз лозим.

Верхне-волинск районидаги Куйбишев номли колхоз трактор-далачилик бригадасининг бошлиғи ўртоқ **Х. Рустамов** бригада аъзолари қандай қилиб пахта ҳосилдорлигини йил сайин оширишга эришаётганликлари ҳақида сўзлаб берди. Бу йил бригада Ғанишер Юнусов ташаббусига қўшилиб, 92 гектар экин майдонининг ҳар гектаридан 50 центнердан пахта олиш учун астойдил курашмоқда. Бригада аъзолари кетмондан воз кечиб, ғўза парваришида механизациядан кенг фойдаланмоқдалар.

Шу билан биринчи масала юзасидан музокаралар тамом бўлди.

Раъно Тожиева — Тошкент пайпоқ-трикотаж фабрикасининг пешқадам ишчиларидан ҳисобланади. КПСС Марказий Комитети Пленумини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олишга аҳд қилган Раъно шу кунларда смена топшириғини 1,5 баравардан ошириб бажармоқда. Суратда: Раъно Тожиева иш устида.

В. Панов фотоси.

Оталиқ ёрдами

Фарҳод ГЭСи коллективи Бекобод районидаги «Гулистон» колхозини оталиққа олган. Энегетиклар ўз оталиқларидаги бу колхозга зарур ёрдамни кўрсатиб турадилар. Улар бу йил колхоз устахоналарини электр асбоб-ускуналари билан жиҳозлашга яқиндан кўмаклашдилар. Жумладан, колхозга кучли трансформатор, 1300 метр гуппер ва бир неча тонна кўмир элтиб бердилар. Токарь М. Пак ва электромонтёр Р. Следов ўртоқлар эса колхоз ремонт устахонасига электр токи билан ишлайдиган «Т-60» маркали токарлик станогини ўрнатиб беришди.

Колхоз аъзолари амалий оталиқ ёрдами кўрсатаётган ГЭС коллективидан миннатдор бўлмоқдалар.

Б. ТАЙКЕНОВ.

Дам олувчиларга маданий хизмат

Гўзал табиат манзарасига бой бўлган Бўстонлиқнинг зилол суви, оромбахш ҳавоси кишига ҳузур бағишлайди, баҳри-дилингизни очади. Бу ердаги «Оқ тош» санаторийсида ҳар йили кўплаб бемор дам олиб, шифо топади.

Ҳозир «Оқтош» санаторийсида 250 га яқин киши даволанаётир. Санаторийда барча қулайлик яратилган. Бу ерга санъаткорлар тез-тез келиб, дам олувчиларга маданий хизмат кўрсатадилар. Яқинда Охунбобоев номли республика ёш томошабинлар театри коллективи бу ерга келиб, дам олувчиларга «Ким айбдор?» спектаклини қўйиб берди. Спектаклни зўр қизиқиш билан томоша қилган дам олувчилар санъаткорларга миннатдорчилик билдирдилар.

Б. ҚАҲҲОРОВ, А. ИМОМОВ.

Лекторлар группаси

Оҳангарондаги давлат район электр станцияси ҳузурида лекторлар группаси ташкил қилинди. Бу группага партия ва хўжалик органларининг раҳбарлари, инженер-техник ходимлар жалб қилинган. Лекторлар группаси иш бошлаганидан бери партия XXI съезди қарорлари, халқаро аҳвол ва иқтисодий темаларда 30 га яқин лекция ўқилди. ГРЭС бошлиғи Чернов, инженерлардан Тестелец ва Боликоев ўртоқлар мазмунли лекция ўқидилар. Улар ўз лекцияларини маҳаллий фактлар билан бойитишга ҳаракат қилдилар.

П. ФЕДОРОВ.

Ўқитувчилар учун курс

Чирчиқ шаҳар халқ маорифи бўлими методика кабинети ҳузурида бошланғич мактабларда расм ва ашуладан дарс берувчи ўқитувчилар малакасини ошириш учун махсус курс очилди. Курс машғулотларини тажрибали педагоглар ўтказмоқдалар. Ҳозир курс машғулотларига шаҳардаги бошланғич синф ўқитувчиларидан 40 дан ортиқ киши қатнашмоқда.

Т. СИХАРУЛИДЗЕ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

«ПАРТИЯ ТУРМУШИНИ КЕНГ ЁРИТАЙЛИК»

Шу сарлавҳа билан газетамизнинг 15 май сонида Ўрта Чирчиқ район «Мўл ҳосил учун» газетасига берилган обзорда редакциянинг партия турмушига оид масалаларни кўнгилдагидек ёритмаётганлиги танқид қилинган эди.

Район партия комитети секретари ўртоқ Ш. Исамуҳамедовнинг редакцияга маълум қилишича, обзор район партия комитети бюро мажлисида муҳокама қилинган ва унда келтирилган камчиликларни бартараф қилиш ҳамда газетанинг коллектив пропагандист, агитатор ва ташкилотчилик ролини ошириш юзасидан бир қатор амалий тарбирлар белгиланган.

СССР ҳукуматининг Италия ҳукуматига нотаси

10 июнда СССР Ташқи ишлар министрлиги Италиянинг Москвадаги элчихонасига Совет ҳукуматининг Италия ҳукуматига ёзган нотасини юборди. Италия территориясида Американинг ракета базаларини қуриш масаласига доир бу совет нотаси Италия ҳукуматининг 10 майдаги нотасига жавобан ёзилгандир.

Совет ҳукумати, дейилади нотада, шу нарсани афсусланиб қайд қилишга мажбур бўлдики, Италия ҳукумати яхши ният билан қилинган огоҳлантиришга қулоқ солишни истамади ва, унинг нотасидан маълум бўлишича, зўр бериб қуролланиш ва ўз территориясида чет эл ракета базаларини қуришдан иборат хатарли сиёсатни давом эттиришга интилмоқда.

Нотада айтиладики, Италия ҳукумати сулҳ шартномасининг асосий моддаларини поймол қилиб, ўз ҳаракатлари билан ядро уруши бошланиб кетиш хавфини кучайтирмоқда ва, бинобарин, бундай сиёсатнинг бутун оқибатлари учун жуда оғир масъулиятни ўз зиммасига олмоқда.

Нотада таъкидланиб айтиладики, Совет ҳукумати Италия территориясидаги ёки бошқа бирор мамлакат территориясидаги агрессорнинг ракета базаларига қақшатғич зарба берадиган воситалар ўзида бўлмаганлиги учун бу баёнотни айтишни ўз бурчи деб ҳисобламаётгани йўқ. Совет ҳукумати ракета-ядро уруши бошланиб кетишига йўл қўймасликка интилиб, ўзининг тинчликсевар ташқи сиёсатига мувофиқ шу баёнотни қилмоқда ва тинчликни сақлаш тўғрисида астойдил ғамхўрлик қилаётган ҳамма давлатлар ҳам шу мақсадга эришмоқ учун ўзларининг бутун куч-ғайратларини сарфлашга мажбурдирлар деб ўйлайди.

Совет ҳукумати бутун ер юзини ядро ва ракета қуролидан ҳалос қилиш тўғрисида бамаслаҳат битимга келиш ҳамма давлатлар олдида турган энг муҳим вазифаларнинг биридир деб ҳисоблайди. Шу муносабат билан Совет ҳукумати ўзининг нотасида Италия ҳукуматининг эътиборини 1959 йил 30 майдаги Совет-Албания қўшма баёнотига жалб қилади, бу баёнотда Болқон ярим оролида ва Адриатикада атом ва ракета қуролидан холи бўлган зона вужудга келтириш, бу райондаги халқларнинг манфаатларига мос бўлиб тушар эди, дейилган. Шу райондаги мамлакатларнинг ўз территорияларида ракета ва атом базалари қуришдан воз кечишлари Болқон ва Адриатикани тинчлик ва осойишталик зонасига айлантириш ишига қўшилган катта ҳисса бўлур эди.

(ТАСС).

Корея Халқ Демократик Республикаси Олий халқ мажлиси Президиумининг раиси Цой Ен-Ген Москвага келди

Европа халқ демократияси мамлакатлари бўйлаб қилган саёҳатидан ўз ватанига қайтиб кетаётган Корея Халқ Демократик Республикаси Олий халқ мажлиси Президиумининг раиси Цой Ен Ген 10 июнда Москвага келди. У билан бирга Корея Халқ Демократик Республикаси Министрлар кабинети раисининг ўринбосари Хон Мен Хи, Корея Халқ Демократик республикаси Олий халқ мажлиси Президиумининг секретари Кан Рян Ук, Корея Халқ Демократик Республикаси ташқи ишлар министрининг ўринбосари Ли Дон Ген ва бошқалар ҳам келдилар.

(ТАСС).

СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари А. Ф. Засядько Пекинга келди

ПЕКИН, 10 июнь. (ТАСС). Хитой Халқ Республикаси Давлат кенгашининг таклифига биноан, бугун СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари А. Ф. Засядько «ТУ-104» самолётида Пекинга келди.

Пекин аэродромида А. Ф. Засядько ва унинг ҳамроҳларини Хитой Халқ Республикаси Давлат кенгаши бош министрининг ўринбосари Бо И-бо, Хитой Халқ Республикаси кўмир саноати министри Чжан Линьчжи ва бошқалар кутиб олдилар.

СССР Олий Совети депутатлари группаси Канадага жўнаб кетди

СССР Олий Совети депутатларининг А. П. Волков, Я. В. Пейве, И. Г. Кабанов, З. А. Лебедева ва Г. П. Бутенколардан иборат группаси 10 июнда Москвадан Канадага жўнаб кетди. Улар Канадада совет элчисининг меҳмонлари сифатида икки ҳафтага яқин меҳмон бўладилар.

(ТАСС).

„СОВУҚ УРУШ"ГА ХОТИМА БЕРИШ ВА ТИНЧЛИК ҲАМДА МУЗОКАРАЛАР ЙЎЛИГА ЎТИШ ПАЙТИ АЛЛАҚАЧОНЛАРОҚ КЕЛГАН

ҒАРБИЙ ГЕРМАНИЯ ЖАМОАТЧИЛИГИДАН ЖЕНЕВА КЕНГАШИ ҚАТНАШЧИЛАРИГА МЕМОРАНДУМ

ЖЕНЕВА, 10 июнь. **(ТАСС махсус мухбири).** Ғарбий Германия жамоатчилигининг вакиллари делегацияси Женевага келди. Делегация составида Германия Федератив Республикасининг машҳур сиёсий ва жамоат арбоблари — руҳоний М. Нимеллер, бундестагнинг собиқ депутати Г. Шван, граф К. Фон Вестфален ва собиқ статс-секретарь профессор Э. Бреннерлар бор. Бу делегация ташқи ишлар министрлари Женева кенгаши қатнашчилари номига ёзилган меморандумни ўзи билан бирга олиб келди. Меморандумга Германия Федератив Республикасидаги кўзга кўринган сиёсий, жамоат ва касаба союз арбоблари, фан, маданият ва санъат вакиллари, черков арбоблари ва савдо-саноат доиралари вакилларидан уч мингга яқин киши қўл қўйган.

Меморандумда айтилишича, ҳозирги вақтда, «совуқ уруш» сиёсатининг беъмани сиёсат эканлиги ва барбод бўлганлиги бутун дунёда эътироф қилинмоқда ва ана шу ҳалокатли сиёсат ўрнига тинчлик ҳамда музокаралар олиб бориш сиёсати амалга оширилсин, деб қаттиқ талаб этилмоқда. Шу муносабат билан меморандумда таъкидлаб ўтилишича, Шарқ билан Ғарб давлат арбоблари ўртасида шу вақтгача бўлган алоқалар атом қуроли синовларини тўхтатиш, қурол-яроғларни чеклаш ва Европада хавфсизликни таъминлаш масалаларида, Германия билан сулҳ шартномаси тузиш ва Берлин статусти тўғрисидаги масалада уларнинг умумий манфаатлари борлигини кўрсатди.

Ана шу ҳужжатда яна бундай дейилади: Меморандумни имзолаган кишилар буюк давлатлардан кескинликни юмшатиш мақсадида амалий чора кўришларини кутмоқдалар. Бунинг учун фурсат аллақачоноқ келган. Биз бу соҳада бутун немис халқининг ғоят катта кўпчилиги билан биргамиз. Немис халқи Германия Федератив Республикасининг атом қуроли билан қуроллантирилиши немис ва Европа хавфсизлигини таъминлашга хизмат қилмайди, халқаро кескинликни авж олдиради ва немис халқининг миллий орзуларига эришишга ҳеч қачон олиб келмайди, деб доим баралла айтиб келди. Фаросатли кишилар кўпданоқ Федератив Республикани атом қуроли билан қуроллантиришдан воз кечишни талаб этиб келмоқдалар. Ҳукумат партиясининг кенг доираларида ҳам шубҳа ва танқид кучаймоқда. Сиёсий ва давлат арбобларидан бирортаси ҳам халқимизнинг ана шу фикрини эътиборсиз қолдирмаслиги керак. Бонн сиёсатдонлари битимга келиш сиёсатига қаршилик кўрсатишни давом эттирадиган бўлсалар, немисларнинг ғоят кўпчилиги уларнинг бу ишини кечирмаган бўлур эди.

Меморандумда таъкидлаб айтилишича, Аденауэрнинг ХДС-ХХС партиясини мустасно қилганда, Германиянинг ҳар иккала қисмидаги барча сиёсий партиялар кейинги вақтларда халқаро кескинликни юмшатишга қаратилган таклифларни илгари сурдилар. Немислар ўзларига доир проблемани ҳал этиш методлари тўғрисида турли фикрда бўлсалар ҳам, аммо улар ташқи ишлар министрларининг Женева кенгаши Германия билан сулҳ шартномаси тузиш масаласида ижобий натижаларга эришувини якдиллик билан кутмоқдалар. Бу чора «кескинликни юмшатади, Берлин масаласини ҳал этиш ва Германияни қайтадан бирлаштириш йўлини очиш имконини беради. Шу билан бирга, немислар Женева кенгашидан «лоақал Германиянинг ҳар иккала қисми, Польша ва Чехословакиянинг иштироки билан Европада атом қуролидан холи ва ҳарбий кескинлик юмшатилган зона вужудга келтириш»ни кутмоқдалар.

Меморандумнинг охирида бундай дейилади: «Немис халқининг ғоят кўпчилиги ҳарбий кескинликни юмшатишни ва Германияни тинч йўл билан қайтадан бирлаштиришни ҳар нарсадан кўпроқ истаётганлигига жаҳон жамоатчилиги ишонч ҳосил қилмоғи керак. Жаҳон жамоатчилиги канцлернинг сўзи немис халқининг овози эмаслигини билиб олмоғи керак. Шу сабабли, биз бутун немис халқини, унинг ҳукуматини, партия ва ташкилотларини биргаликда ҳаракат қилишга ва ягона миллий иродани ҳар қачон ва ҳамма жойда сабот билан кўрсатишга чақирамиз. Бу вазифаларни тушунган ва уларни жиддий равишда ҳимоя қилаётган немис сиёсий арбоблари гина немис халқининг ишончига сазовор бўла оладилар.

Германия Демократик Республикаси жамоатчилигининг бир неча кун аввал Женевага келган вакиллари (бу вакиллар демократик Германия Миллий фронти миллий кенгашининг делегациясидан иборат) Ғарбий Германия жамоатчилиги вакиллари делегациясининг ташқи ишлар министрлари Женева кенгаши қатнашчиларига топширган меморандумини қизғин қувватладилар. Германия Демократик Республикаси жамоатчилигининг вакиллари ҳам шу кенгашда муҳокама қилинадиган масалалар ҳақида ўз меморандумини кенгаш қатнашчиларига топширдилар. Ҳар иккала делегация бугун Женеванинг атрофидаги ресторанлардан бирида учрашди. Бу учрашув ҳар иккала герман давлати аҳолиси ва жамоатчилиги вакиллари бир-бирларининг фикрларини яхши англаганликларини намойиш қилди. Бу учрашув Женева кенгашида Бонн ҳукумати вакилларининг тутган йўли немис халқининг миллий манфаатларига хилоф эканлигини кўрсатди. Галле (Германия Демократик Республикаси) университетининг профессори Рейнтанц Женевада бўлган умумгерман учрашувининг натижалари якунларини тўплаб, матбуот вакилларига бундай деди: Германия Демократик Республикаси билан Германия Федератив Республикалари делегациялари аъзолари ўртасида бўлган суҳбатда немислар ўртасидаги ҳамжиҳатлик халқаро миқёсдаги бошқа масалаларни ҳам ҳал этишни енгиллаштиради ва Германиянинг ҳар иккала қисмидаги немислар тез-тез учрашиб туришлари керак, деган ғоя ҳукмронлик қилди. Ғарбий Германиядаги «Озод демократик партия»нинг учрашувда ҳозир бўлган собиқ раиси, бундестаг депутати Т. Делер ҳам матбуот вакилларига қуйидагиларни айтди: Ғарбий Германиядан ана шу учрашувда қатнашган кишилар шу учрашувда қатнашувлари билан немис халқининг манфаатлари йўлида яхши ниятда эканликларини изҳор қилишни истадилар. Делер мухбирларнинг саволларига жавоб қайтариб, ҳар иккала герман давлатининг Женевада бўлган вакиллари учрашиб турсинлар, деган истагини билдирди ва Женева кенгашида ҳар иккала немис делегациялари ўртасида музокаралар олиб бориш йўли билан немисларнинг бир хил йўлини ишлаб чиқиш шу пайтгача мумкин бўлмаганлиги ҳақида таассуфланганлигини айтди. Биз, — деди у, — тўрт буюк давлат Женева кенгашида учрашувлар ўтказиб туришни немисларга топширса ёки тавсия қилса, тўғри иш қилинган бўлур эди, деб ҳисоблар эдик.

Тошкентдаги Сталин номли пионерлар саройида турли тўгараклар мунтазам равишда ишлаб турибди. Бу тўгаракларда қатнашаётган болалар ҳунарманд бўлиб тарбияланмоқдалар. Суратда: ганч-ўймакорлик тўгараги аъзолари Равшан Комилов (5- синф ўқувчиси) ва Нуритдин Зухрутдинов (4- синф ўқувчиси) декоратив рамка ясамоқдалар.

Д. Шоломович фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

Театр коллективининг ижоди тамошабинлар муҳокамасида

Яқинда Муқимий номидаги республика музикали драма ва комедия театрининг ёзлик биноси тамошабинлар билан гавжум бўлди. Улар бу ерга театр коллективининг ижодини муҳокама қилишга тўпланишди.

Тамошабинлар конференциясида театрнинг бош режиссёри, Ўзбекистон ССР халқ артисти Раззоқ Ҳамроев «Москвада бўлиб ўтган ўзбек санъати ва адабиёти декадаси якунлари ва Муқимий номли театрнинг замонавий темалар устида ишлаши ҳақида» доклад қилди. Докладчи театр коллективининг кейинги йилларда қўлга киритган ютуқлари ҳақида гапириш билан бирга, яқин келажакда тамошабинларга тақдим этиладиган янги спектаклларни характерлаб берди. Жумладан, Комил Яшиннинг «Оила», Ҳамид Ғуломнинг «Маҳалла», Уйғуннинг «Орзу», Зиннат Фатхуллиннинг «Беҳуда гумон», Аҳмад Бобожоннинг «Ич куёв», Собир Абдулланинг «Ишқобод» асарлари саҳналаштирилиб, тамошабинларга туҳфа қилинади. Бу пьесаларнинг ҳаммаси замонавий темада ёзилган.

Бундан ташқари театр коллективи халқ эпослари асосида ишланган тарихий драмаларни ҳам саҳнага қўяди. «Машраб» (К. Яшин), «Алпомиш» (С. Абдулла), «Ошиқ Ғариб», «Аваз Ўтар ўғли» (А. Бобожонов), «Фурқат» (С. Каримов), «Ҳалима» (Ғ. Зафари), «Қизил сув» (Х. Саидов) каби саҳна асарлари шулар жумласидандир.

Доклаздан сўнг қизғин мунозара бошланди. Сўзга чиққан тамошабинлар театрда тарбиявий ва ахлоқий темаларда, шунингдек ишчилар, интеллигентлар ҳаётидан ёзилган асарлар жуда кам кўрсатилишини танқид қилдилар. Октябрь район халқ маорифи бўлимининг ходими А. Исҳоқов, «Шарқ гули» артелининг чевари Аҳмадалиева, 13-ўрта мактаб ўқитувчиси А. Иброҳимов ва бошқалар театр ижодий коллективининг ишини яхшилашга қаратилган кўпгина фойдали фикрларни айтдилар.

Конференция қатнашчиларига «Фарғона ҳикояси» спектакли кўрсатилди.

О. САЙДАМИНОВ.

Телевизор экранида

12 ИЮНДА

19.00. «Инсон тақдири» номли бадиий фильм (М. Шолоховнинг шу номдаги ҳикояси асосида).

20.40 Горький номли театрнинг «Тош макон» спектакли олиб кўрсатилади. Танаффус вақтида «Халқаро аҳвол» ҳақида суҳбат ва сўнгги ахборот.

СССР Мудофаа министри маршал Р. Я. Малиновский Венага келди

ВЕНА, 10 июнь. (ТАСС). Австрия мудофаа министри Ф. Графнинг таклифига мувофиқ, СССР Мудофаа министри маршал Р. Я. Малиновский ва унга ҳамроҳ бўлган генерал ва офицерлар билан бирга бугун дўстона жавоб визити билан Венага келди.

Швехат аэродромида совет меҳмонларини Австрия мудофаа министри Ф. Граф ва Австрия мудофаа министрлигининг масъул ходимлари кутиб олдилар.

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

БИБЛИОГРАФИЯ

Янги китоблар

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бирлашган нашриёти Сиёсий ва илмий билимларни тарқатувчи республика жамияти томонидан тайёрланган бир қатор оммабоп брошюраларни босиб чиқарди. Бу брошюралар халқ хўжалиги, фан, санъат ва маданиятнинг турли соҳаларига оид муҳим темаларга бағишланган. Бу ерда ана шу брошюралардан иккитаси ҳақида қисқача мулоҳаза юритамиз.

«ЎРТА ОСИЁ ЎСИМЛИКЛАРИ — ҚИММАТЛИ КИМЁВИЙ ХОМАШЁ»

Бу брошюра автори йирик олим ва Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги О. С. Содиқовдир. Содиқов ўзининг пахта чиқиндилари ва қамиш материалларини текшириш юзасидан олиб борган кўп йиллик тадқиқотлари асосида бу маҳсулотлардан саноатимиз учун фойдали моддалар олинаётганлигини сўзлаб беради. Китобда қуйидаги қизиқарли маълумотлар келтирилади: «Ер юзида тахминан 182 минг тур гулли ўсимлик ўсади, шу жумладан экиб ўстириладиган экинларнинг тури 600 — 650 га боради. Одамлар 3 минг турдан ортиқроқ ёввойи ва маданий ўсимликларни истеъмол қиладилар. Медицина практикасида 12 минг ўсимлик ишлатилади. 2 минг тур чамаси толали ва 1500 тур эфир мойли ўсимлик борлиги маълум (шулардан 110 — 120 тури саноат аҳамиятига эгадир). Каучукли ўсимликларнинг тури 800 га борса ҳам, шулардан атиги 50 тачасидан фойдаланилади».

Сўнг автор СССРда 20 минг турга яқин гулли ва юқори спорали ўсимликлар ўсиши, айниқса, Ўрта Осиё республикаларининг ўсимликларга бойлиги ҳақида гапириб, асосан ғўза ва қамишдан турли мақсадларда фойдаланиш масалаларига тўхталади. Автор ғўзанинг қадимги ўсимликлардан эканлигини, унинг ғарбий Европа мамлакатларига эрамизнинг биринчи асрлардаёқ тарқалганлиги ва газлама тўқиш бошланганлиги ҳақида бир қанча тарихий маълумотлар беради. Кейин О. Содиқов ғўзанинг кимёвий таркиби, тола ва чигитнинг тузилиши, улардан нималар олиш мумкинлиги масалаларига ўтади. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Пахта ўсимлиги хомашёси институтининг табиий полимерлар лабораторияси олиб бораётган самарали ишлар ҳақида ҳикоя қилади. Пахта толасидаги целлюлозанинг моносахара, яъни глюкоза билан фруктозадан иборат эканлиги кўпгина олимларнинг тадқиқотлари асосида исбот қилингандир. Табиий полимерлар лабораториясининг ходимлари ана шу мураккаб таркибнинг вужудга келиши, шаклланиши ва тараққиётини ўрганиш, пахта толасининг пишиш даврларини белгилаш юзасидан қимматли тадқиқотлар олиб бораётирлар.

Сўнг академик пахта толасининг кимё саноати учун энг муҳим хомашё эканлигини, уни қайта ишлаш йўли билан турли маҳсулотлар олиш мумкинлигини қизиқарли мисоллар билан баён қилади. Чунончи, целлюлозадан нитрат кислотаси ёрдамида кино ва фотопленкалар тайёрлайдиган модда ҳосил қилиш, тринитроцеллюлозадан медицина практикасида фойдаланиш, ундан портловчи моддалар олиш, канфара таъсир қилиб, бўёқ моддалари қўшиб, целлюлоид ҳосил қилиш, нетролак ишлаб чиқариш мумкин. Целлюлозадан сунъий ипак, вискоз ипак тайёрлаш мумкин. Целлюлозага сирка кислотаси ёки ацетат ангидрид таъсир этиб, ацетат ипак ҳосил қилинмоқда. Целлюлозадан жуда кўп маҳсулотлар олиш мумкинлиги ҳақида қизиқарли маълумотлар келтирилган. Жумладан, шулха таркибида ўн процентга яқин бўладиган тукча ҳамда чигит пўчоғидан химия саноатида турли маҳсулотлар ишлаб чиқариш мумкин. Айниқса, шулхадан гидролиз саноатида кенг фойдаланилади. Ўрта Осиё республикаларида кўпгина гидролиз заводлари шулха хомашёси базасида ишлайди. Ҳатто шулхадан академик С. Лебедев методи билан синтетик каучук ҳам тайёрлаш мумкин. Чигит шулхасидан гидролиз йўли билан олинадиган фурфуролдан пластмасса, инсектицид, фурицилин ва бошқа кўпгина муҳим маҳсулотлар ишлаб чиқариш йўлга қўйилган. Фурфурол органик синтез саноати учун қимматли хомашёдир.

Айниқса, ғўза баргидан лимон кислотаси олиш соҳасида ўзбек олимлари олиб бораётган ишлар диққатга сазовордир. Лимон кислоталари Ўрта Осиёда кенг тарқалган жавдар, буғдой, сули, нўхот, ловия, картошка, помидор, салат, исмалоқ, пиёз, зайтун, олча, ўрик, олхўри, маймунжон, тарвуз, узум, чой, гаримдори ва бошқалар билан бирга ғўза баргларида ҳам бўлади. Лимон кислотаси энг қимматли кислоталардан бўлиб, шарбат, мева суви тайёрлашда, шунингдек тўқимачилик саноатида, фототехникада, медицинада, кимёвий реактивлар ишлаб чиқаришда кенг қўлланилади. Китобнинг кейинги қисмларида Ўрта Осиёда жуда кўп бўлган қамишдан қурилиш саноатида, кимё саноатида кенг фойдаланиш мумкинлиги ҳақида сўз юритилган.

Бу китоб кимё фанига қизиқувчилар учун зарур материаллар беради.

«ЎЗБЕКИСТОНДА ШАХМАТ ЎЙИНИ»

Тошкентлик шахматчи, шахмат композицияси бўйича СССР спорт мастери И. Бирбрагер кўп йиллардан бери бу ақл ва идрок ўйинининг тарихи, келиб чиқиши, айниқса, Ўрта Осиёда тарқалганлиги масалалари билан шуғулланиб келмоқда. И. Бирбрагер кўпгина адабиётлардан, тарихий манбалардан, археология ёдгорликларидан фойдаланиб, «Ўзбекистонда шахмат ўйини» деган китобча ёзди. Автор шахмат ўйинининг ниҳоятда қизиқарли эканлиги, унинг тобора оммалашиб бораётганлиги, айниқса, совет шахмат мактабининг оламшумул муваффақиятлари ҳақида сўз юритади. Бирбрагер жуда кўп тарихий, этнографик фактларга асосланиб, Ўрта Осиё сатранж ўйинининг ватани эканлигини исбот қилади. Автор Хитой, Ўрта Осиё, Эрон ва Арабистонда тарқалган чаупар, чатураджа, чатуранга, сатранж ўйинларининг ўзига хос асосий белгилари ҳақида ҳам қисқача маълумотлар бериб ўтади, Ўрта Осиёда кенг тарқалган, ҳинд чатурангаси билан ҳозирги замон шахмат ўйини ўртасидаги сатранж ўйинининг тартиб ва қоидалари ҳақида кенгроқ сўз юритади. Китобнинг 6-саҳифасида VIII — IX асрларда Хоразмда яшаган Ўрта осиёлик шахмат усталари Зайроб билан Найим ўртасида бўлган ўйиннинг охирги вазиятини келтириб, унга изоҳлар беради. Сўнг шахмат ўйинининг тараққий этиши, юришларнинг ўзгариши, такомиллаштирилиши, бу ўйиннинг тарихи, машҳур шахматчиларнинг эсдаликларида баён қилинган фикрлар, шахмат биринчилиги учун бўлган мусобақалар ҳақида қизиқарли фикрларни баён қилади.

1882 йилда Тошкентда шахмат ҳаваскорларининг жамияти тузилади. Бу жамиятнинг П. Хомутов ва П. Комаров каби вакиллари анча муваффақиятларга эришганлар. 1882—1884 йилларда Тошкентда уч марта турнир ўтказилади. 1884 йилда Тошкент шахмат жамияти машҳур рус шахматчиси М. Чигоринни ўзининг фахрий аъзоси қилиб сайлайди. 1891 — 1892 йилларда эса Тошкент шахматчилари Верний (ҳозирги Олмаота) ўйинчилари билан телеграф орқали матч ўтказадилар ва ўйинни дуранг қиладилар. Шундан кейин ҳам шахмат ўйини, шахматчилар ҳаракати қизғин тус олади. Айниқса, Октябрь революциясидан кейин Ўзбекистонда шахмат оммавий спорт ўйинларидан бирига айланади. Китобча автори Совет Ўзбекистонида шахмат спортининг ривожланиши, тараққиёти, бўлиб ўтган қизиқарли турнирлар, чемпионатлар, Ўзбекистон шахматчиларининг Бутуниттифоқ ва халқаро ўйинларда иштироки ҳақида қизиқарли маълумотлар беради. Бу китобча ўзининг фактларга бойлиги, Ўзбекистонда етишиб чиққан кучли шахматчиларнинг фаолиятини баён қилганлиги билан минглаб шахмат ҳаваскорларини қизиқтира олади.

Х. ЮНУСОВ.

Тошкентнинг томоша залларида

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — ёзги бинода: — 12/VI да **Макр ва муҳаббат,** 13/VI да **Алишер Навоий,** қишки бинода 13/VI да **Юрак ёнмоғи керак.**

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 12/VI да **Кармен.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА (ёзги бино) — 12/VI да **Фарғона ҳикояси,** 13/VI да **Азиз ва Санам.**

«РОДИНА» — кундуз ва кечқурун янги бадиий фильм **Денгизчи қалби,** кундуз соат 3 ва кеч 9 да **Темир гул.**

«ВАТАН» — кеч соат 9-20 минутда **Денгизчи қалби,** кеч 10-50 минутда **Темир гул.**

«ОКТЯБРЬ» — **Инсон тақдири** (ўзбек тилида).

«ИСКРА» — 1 ва 2-залда **Денгизчи қалби,** 3-залда кеч 6-20 минутгача **Темир гул,** кеч 8-20 минут ва 10-20 минутда **Ваня.**

«ФЕСТИВАЛЬ» — **Темир гул.**

КАФАНОВ номли — кеч соат 9 да **Севги тароналари,** кеч 10-45 минутда **Мексика осмони тагида.**

«ЁШ ГВАРДИЯ» — эрталаб соат 10 да **Бургутча,** кундуз ва кечқурун **Тунги сафар.**

«САЛЮТ» — **Тенгдошлар.**

«ЎЗБЕКИСТОН» — кундуз ва кечқурун **Денгизчи қалби,** кеч соат 8 ва 10 да **Булутли тонг.**

«СПУТНИК» — 1-залда эрталаб соат 11, кундуз 1 ва кеч 9 да **Мухбиримиз,** кундуз 3, кеч 5 ва 7 да **Тунги сафар,** 2-залда кундуз ва кечқурун **Темир гул.**

«УДАРНИК» — **Денгизчи қалби.**

«ХИВА» — **Тунги сафар.**

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА

13 июнда

Ўзбекистон ССР халқ артисти, Сталин мукофоти лауреати

Галия Измайлованинг

ИЖОДИЙ КЕЧАСИ

Кечада: СССР халқ артисти **Саодат Қобилова,** Ўзбекистон ССР халқ артисти **Саттор Ярашев,** солистлардан **С. Беньяминов, М. Райцин** қатнашади.

I бўлимда: **Жизель** (2-парда).

II бўлимда: **Орзу** (2-пардадан уйқу кўриниши).

III бўлимда: Шарқ халқлари рақслари, рус ва чет эл композиторларининг арияляри, романслари ва қўшиқлари.

Кечада театрнинг симфоник оркестри иштирок этади. Дирижёрлар: Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби **Н. Гольдман,** Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **Б. Иноятов, А. Абдуқаюмов,** концертмейстер — **И. Виннер,** доирада — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **А. Бараев.**

Хорошинская кўча, 21-уйда турувчи **Эркин Расулевич Замонбоевнинг** Пролетар кўча, 4-уй, 28-квартирада турувчи Ҳакима Абдураззоқовна Мавлоновадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Ўзбекистон кўчаси, 14-уйдаги халқ судида кўрилади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси № 26 **РЕДАКЦИЯ БУЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ:** коммутатор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 140, Пропаганда бўлими — 34808, 136, Совет қурилиши бўлими — 136. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040,135. Қишлоқ хўжалик бўлими — 29040,135. Саноат ва транспорт бўлими, маданият бўлими — 34048,132. Хатлар бўлими — 34048, 156. Маҳаллий ахборот бўлими — 34048, 132. Секретариат — 29040, 50. Эълонлар бўлими — 28142.

Р — 01383. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. Б- 1611.